

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE „VASILE PÂRVAN”

MATERIALE ȘI CERCETĂRI ARHEOLOGICE

SERIE NOUĂ
NR. XXI, 2025

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Colegiul de redacție

Dr. **STEFAN ALEXANDROV** (National Institute of Archaeology and Museum, Sofia), Dr. **SANDA BALESCU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France), Dr. **CONSTANTIN BĂJENARU** (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța), Dr. **RADU BĂJENARU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **LUMINIȚA BEJENARU** (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași; Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române - Filiala Iași), Prof. Dr. **CLIVE BONSALL** (University of Edinburgh, U.K.), Prof. Dr. **NIKOLAUS BOROFFKA** (Deutsches Archäologisches Institut – Eurasien Abteilung, Berlin, Germany), Dr. **PIERRE DUPONT** (Université de Lyon, CNRS, France), Dr. **UWE FIEDLER** (Berlin, Germany), Dr. **RADU HARHOIU** (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București), Dr. **DOMINIC MOREAU** (Université de Lille, Centre de recherche HALMA-UMR 8164, France), Dr. **CORIOLAN OPREANU** (Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca), Prof. Dr. **ANNIE RENOUX** (Université du Maine, Le Mans), Dr. **ALEXANDER RUBEL** (Institutul de Arheologie, Iași), Dr. **VIORICA RUSU-BOLINDEȚ** (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca), Dr. **ANGELA SIMALCSIK** (Centrul de Antropologie „Olga Necrasov” al Academiei Române – Filiala Iași), Academician **VICTOR SPINEI** (Institutul de Arheologie, Iași), Prof. Dr. **ERIK TRINKAUS** (Department of Anthropology, Washington University), Prof. Dr. **ALAIN TUFFREAU** (Université des Sciences et Technologies de Lille, Laboratoire de Préhistoire et Quaternaire, CNRS, France)

Comitetul de redacție

ROXANA DOBRESCU – redactor-șef
ADRIAN IONIȚĂ – redactor-șef adjunct

IRINA ACHIM, ADINA BORONEANȚ, MIRCEA DABÎCA, ADRIAN DOBOȘ, RADU-ALEXANDRU DRAGOMAN, ANDREI MĂGUREANU, LIANA OȚA, ADRIANA PANAITE, DANIEL SPÂNU, VLAD VINTILĂ ZIRRA – membri

DANA COSTIN, MĂDĂLINA MIHĂILĂ – secretare de redacție

OFELIA COȘMAN, SILVIU ILIUȚĂ – prelucrare ilustrație și tehnoredactare
PIERRE DUPONT (limba franceză), **ROXANA DOBRESCU** (limba franceză), **CLIVE BONSALL** (limba engleză), **ADINA BORONEANȚ** (limba engleză) – consultanți limbi străine
ROMEO CÎRJAN – design copertă

www.mcajournal.ro

Orice corespondență se va trimite Comitetului de redacție pe adresa: Str. Henri Coandă nr. 11, 010667 București, tel./fax 4021 212 88 62 și iab.redactie@gmail.ro.

**Toate lucrările publicate în revista *Materiale și Cercetări Arheologice* sunt recenzate de specialiști în domeniu.
(peer-reviewed journal)**

**Revista *Materiale și Cercetări Arheologice* este indexată în următoarele baze de date:
Persée, Copernicus, ERIH PLUS, Scopus, CEEOL, EBSCO și DOAJ.**

Redactori Editura Academiei Române: **ADRIAN MIRCEA DOBRE**
Tehnoredactor Editura Academiei Române: **MARIANA MOCANU**

Revista se poate procura contracost la sediul EDITURII ACADEMIEI ROMÂNE, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, 050711, București, România; tel. 4021-318 8146, 4021-318 8106, Fax 4021-318 2444, e-mail: edacad@ear.ro, periodice@ear.ro

ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., P.O. Box 77-19, București, România, Tel./Fax: 4021-610 6765, 4021-210 6787, Tel.: 0311 044 668, e-mail: office@orionpress.ro.

S.C.MANPRESS DISTRIBUTION S.R.L., Piața Presei Libere nr. 1, Corp B, Etaj 3, Cam. 301-302, sector 1, București, România, tel./fax: 4021-314 6339, e-mail: abonamente@manpres.ro, office@manpres.ro, www.romanianjournals.com.

DEREX COM S.R.L., e-mail: derec_com@yahoo.com.

SUMAR / SOMMAIRE / CONTENTS

PALEOLITIC / PALÉOLITHIQUE / PALAEOLITHIC

Adrian DOBOȘ	
Scurta viață fericită a lui <i>Australanthropus olteniensis</i>	5
The short happy life of <i>Australanthropus olteniensis</i>	

ENEOLITIC / ÉNÉOLITHIQUE / ENEOLITHIC

Raluca KOGĂLNICEANU	
A rhomboidal clay plate from Iepurești – <i>La Islaz</i> (Giurgiu County)	11
Adela KOVÁCS, Constantin APARASCHIVEI	
Vessels with zoomorphic painted decoration in the collections of the Botoșani County Museum	19

EPOCA BRONZULUI / L'ÂGE DU BRONZE / BRONZE AGE

Monica MĂRGĂRIT, Pavel MIREA	
Patinele din os: analiza comparativă a unor piese arheologice și etnografice	57
Bone skates: a comparative study of archaeological and ethnographical artefacts	
Alin FRÎNCULEASA, Octav NEGREA, Eduard GHINEA	
Tumuli preistorici cercetați în anul 2024 în localitatea Păulești (jud. Prahova).....	69
Prehistoric burial mounds investigated in 2024 in Păulești (Prahova County)	
Gabriel VASILE	
Înmormântări tumulare pre-Yamnaya – Yamnaya recent descoperite în Câmpia Română, la Păulești (jud. Prahova). Analiză antropologică	97
Recently investigated pre-Yamnaya – Yamnaya mound burials from Păulești (Prahova County) in the Romanian Plain. An anthropological study	

EPOCA FIERULUI / L'ÂGE DU FER / IRON AGE

Dragoș MĂNDESCU, † Florin MOȚEI	
Între lumi și între epoci. Mormântul unui călăreț războinic în sud-estul Transilvaniei.....	107
Between worlds and between ages. A raider burial in south-eastern Transylvania	
Daniel SPĂNU	
About the sinuous fibulae (<i>Geschweifte fibeln</i>) in Romania	123

EPOCA GREACĂ / ÉPOQUE GRECQUE / GREEK PERIOD

Pierre DUPONT, Alexandre BARALIS, Alexey GOTSEV, Emil NANKOV, Vyara PETROVA, Tsvetelina SLAVKOVA	
The assumed “Pistiros” <i>emporion</i> . Preliminary inquiries about its trade purveyors.....	133
Ergün LAFLI, Maurizio BUORA, Fatih Hakan KAYA	
Hellenistic fibulae and pottery in Eastern Galatia	141

EPOCA ROMANĂ / ÉPOQUE ROMAINE / ROMAN PERIOD

Alev ÇETİNGÖZ	
Ancient Greek, Roman and Byzantine glass works from Cilicia	157
Yavuz YEĞİN	
A ring with a gemstone depicting Hermaphrodite from the Balgat tomb in Ankara.....	169
Işık ADAK ADIBELLI, Erkan ALKAÇ	
Certain amphora groups from the Roman Baths and the Olive Market of Tarsus: Sinope, Shelov Type D and Zeest 80	175
Theodor ISVORANU	
Monede din perioada romană provenite din vechile săpături arheologice de la Romula	183
Roman coins from the early archaeological excavations at Romula	
Bianca-Elena GRIGORAŞ, Adriana PANAIT	
Cooking wares from Tropaeum Traiani.....	197

EPOCA MIGRAȚIILOR / ÉPOQUE DES MIGRATIONS / MIGRATION PERIOD

Silviu ENE, Talida RADU, Alin DIACONU, Ștefan MARIȘ	
Descoperiri arheologice pe traseul autostrăzii A7 Ploiești–Buzău. Cercetarea preventivă a sitului Conduratu 1 (km 19+350 – 20+750). Campania 2022–2023.....	239
Archaeological investigations on the A7 Motorway (Ploiești–Buzău): preventive research at Conduratu Site 1 (km 19+350 – 20+750), 2022–2023 season.	
Erwin GÁLL, Réka FÜLOP, Szabolcz NAGY	
From the Central Region towards the peripheries. A chronological analysis of a prestige good – the mount ornamented sabretache	291
Tiberiu VASILESCU, Dorin SÂRBU, Erwin GÁLL, Gabriel VASILE	
Nomazi și nomadism în Câmpia Română? Mormintele din secolele X–XII de la Cioceni – <i>tumul</i> , jud. Prahova	315
Nomads and nomadism in the Romanian Plain? The 10 th –12 th burials of Cioceni – <i>Burial Mound</i> (Prahova County)	

EPOCA MEDIEVALĂ / ÉPOQUE MÉDIÉVALE / MIDDLE AGES

Adrian IONIȚĂ	
Date noi despre cetatea Poenari (jud. Argeș).....	341
New data on the Poenari fortress (Argeș County)	
David BACIU	
Notă asupra materialului faunistic de la Cetatea Poenari	363
Note on the faunal assemblage from the Poenari Fortress	
Daniela MARCU ISTRATE, Gabriel IZDRĂILĂ, Sebastian DOBROTĂ	
Cetatea Făgăraș – cercetări arheologice pe latura de sud-est a incintei exterioare (clădirea corpului de gardă)	367
Făgăraș Fortress – Archaeological research in the south-eastern area of the outer ward (the guardhouse)	

RECENZII / COMPTES RENDUS / BOOK REVIEWS

Radosław Liwoch, Małgorzata Wawer, Dakowie nad górnym Dniestrem. Eponimiczne cmentarzysko kultury Lipickiej w Lipicy Górnej (Ukraina)/The Dacians on the Upper Dniester. The eponymic cemetery of the Lipitsa Culture in Verhna Lipica (Ukraine), Tom XIV, seria Biblioteca Muzeului de Arheologie din Cracovia, Cracovia, 2024, 402 pagini, 163 figuri, ISBN: 978–83–911543–4–2 (seria), ISBN: 978–83–956157–9–5 (tom), (Mihai Purici)	419
Ioan Marian Țiplic, Putere și religie în Transilvania, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2024, 424 pagini, ISBN: 978-606-020-860-0 (Raluca Postolea)	420
Abrevieri / Abréviations / Abbreviations.....	425

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE PE TRASEUL AUTOSTRĂZII A7 PLOIEȘTI–BUZĂU. CERCETAREA PREVENTIVĂ A SITULUI CONDURATU 1 (KM 19+350 – 20+750). CAMPANIILE 2022–2023

Silviu ENE^a, Talida RADU^a, Alin DIACONU^a, Ștefan MARIȘ^a

^a Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mails: enesilviu19@gmail.com, talidaradu@yahoo.ro, corneliudiaconu7@gmail.com, stefanmaris19@gmail.com

Keywords: Ploiești, Buzău, Conduratu, A7 highway, Sântana de Mureș, settlement, 16th–17th centuries

Abstract: Between September 2022 and June 2023, preventive archaeological research was carried out at the Conduratu 1 site, intersected by the route of the A7 highway, Lot 1, near the town of Mizil. As a result of the research, 1842 archaeological features were identified, attributed to the Sântana de Mureș culture, as well as to the 16th–17th, 18th–19th, and 20th centuries. These features included a significant number of pits, pit-houses, household annexes, pottery workshops, wells, animal deposits, and inhumation graves, among which was a princely tomb.

Cuvinte-cheie: Ploiești, Buzău, Conduratu, Autostrada 7, Sântana de Mureș, așezare, secolele XVI–XVII

Rezumat: Între septembrie 2022 și iunie 2023 au avut loc cercetări arheologice preventive în situl Conduratu 1, care a fost intersectat de traseul autostrăzii A7, lot 1, în apropiere de orașul Mizil. În urma cercetărilor, au fost identificate 1 842 de complexe arheologice, atribuite culturii Sântana de Mureș, precum și secolelor XVI–XVII, XVIII–XIX și XX. Complexele sunt reprezentate de un număr semnificativ de gropi, locuințe adâncite/de tip bordei, anexe gospodărești, ateliere ceramice, fântâni, „depuneri”/îngropări de animale, morminte de înmușare, printre care și un mormânt princiar.

1. CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2022 au avut loc cercetări arheologice preventive în sud-estul județului Prahova (Pl. I/a), pe un teren aflat în sudul localității Conduratu, comuna Baba Ana (Pl. I/b)¹, situat de-a lungul DJ 100C, pe traseul Autostrăzii 7, tronsonul Dumbrava – Buzău, lotul 1 Dumbrava – Mizil, în temeiul unui contract încheiat între Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București și Asocieria Impresa Pizzarotti & C. S.p.A.-Retter Group. Obiectivul săpăturilor a fost identificarea complexelor și situațiilor arheologice din suprafața afectată de proiectul investițional.

Situl a fost reperat în urma unui diagnostic intruziv, efectuat de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” în anul 2020, și a fost estimat la o suprafață de aproximativ 200 ha, confirmată ulterior de periegezele și cercetarea de teren. Investigația propriu-zisă a avut loc în perioada septembrie 2022 – iunie 2023. În urma decapării zonei (o suprafață de 125 736,55 m²) au fost identificate și cercetate 1 842 de complexe arheologice, care pot fi datate, în stadiul actual al cercetării, în secolele III–V p.Ch. (cultura Sântana de Mureș-Cerneahov), XVI–XVII, XIX–XX.

¹ Cercetarea arheologică a fost realizată de un colectiv al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, coordonat de către dr. Silviu Ene și compus din: Alin Diaconu, Ștefan Mariș, Talida Radu, Alexandru Ciornei, Cristian Corolenco, Vadim Șerban, Vadim Oksianikov, Andrei Măgureanu, Tiberiu Vasilescu, Dorin Sârbu, Laura Gheorgiu, Ioana Costina Dorcu.

Complexele arheologice sunt reprezentate de: o anexă de atelier ceramic, patru ateliere ceramice, 45 de bordeie, un cuptor cu groapă de deservire, 49 de fântâni, 1 704 de gropi, o groapă cu rebuturi ceramice, o groapă cu oase umane, două locuințe de suprafață, opt morminte de înmușare, 14 „depuneri”/îngropări de vite, un ocol de animale (?), nouă pătule (?), un șanț și o vatră (Pl. II). Contribuția actuală prezintă considerații preliminare asupra acestor descoperiri.

2. CADRUL ISTORIC

Zona localității Conduratu este destul de bogată în ceea ce privește vestigiile arheologice identificate, pe raza localității fiind cartăți aproximativ 23 de tumuli, datați în epoca bronzului. Analiza regresivă a hărților și fotografiilor istorice pentru perimetrul investigat furnizează un instrument de lucru indispensabil pentru orice cercetare arheologică de teren, oferind argumente pentru înțelegerea modificărilor mediului geografic sub impactul factorului antropoc. În cazul de față, am utilizat material cartografic de detaliu, plasat cronologic între anii 1769 și 1966.

Înainte de începerea acțiunii de decapare a terenului, au fost observate două canale de irigații care separau suprafața în trei zone (Pl. III). Analizând cursul lor și ținând cont de faptul că erau singurele cursuri de apă din zonă, am presupus că acestea erau inițial niște paleo-canale,

presupunere care s-a dovedit a fi corectă după analiza hărților și fotografiilor aeriene istorice.

Prima ridicare topografică habsburgică (Pl. IV/a) relevă realitățile terenului înainte de începerea lucrărilor de sistematizare; mai exact, această hartă prezintă morfologia terenului înainte de orice intervenție antropică. Arealul cercetat este poziționat pe cursul unui afluent al râului Cricovul Sărat Olt, într-o zonă plată, străbătută de câteva paleo-canale. Suprafața în discuție era utilizată încă din vechime ca teren agricol. Se poate observa mai la vest amplasamentul unui sat dispărut la ora actuală, Odaia Condurat.

A doua ridicare topografică austriacă (Pl. IV/b) relevă starea arealului imediat după primele acțiuni de sistematizare. Pe această hartă se poate observa că perimetrul cercetat este încadrat de un teren agricol bine delimitat. Sistematizarea se observă și la nivelul de parcelare a celorlalte terenuri agricole, acestea având acum limite clare. Căile de comunicație dintre localități au fost și ele reorganizate, pe axe principale, din acestea desprinzându-se drumurile de acces spre grădini și parcelele de teren agricol. Fiind mai detaliată, harta sugerează, prin hașuri, și o serie de zone mai joase, probabil lunci, precum și diferite fântâni. Pe această hartă nu au fost surprinse obiective arheologice.

Cea de-a treia ridicare topografică austriacă (Pl. V/a) și Planul directoarelor de tragere (Pl. V/b) prezintă un relief foarte apropiat de cel actual, câteva movile funerare, marcate printr-un cerc cu raze, câteva fântâni și împărțirile administrative ale comunelor. Este vizibil și un canal fosil, care nu apărea pe cea de a doua ridicare.

În fotografiile din „Misiunile de spionaj Corona” (Pl. VI), putem vedea pentru prima oară că cele două canale erau niște cursuri de apă, care, cel mai probabil, au fost transformate în canale de irigații în anii '80 ai secolului XX.

3. METODA DE SĂPĂTURĂ

În vederea cercetării obiectivului arheologic, metoda adoptată, determinată în mare măsură de condițiile din teren, a constat în decaparea mecanică a 49 de unități de săpătură (S1–49) (Pl. VII/a), cu dimensiuni și orientări variate. Suprafața totală decapată a fost de 125 736,55 m², până la epuizarea potențialului arheologic al zonei.

S1 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 78,54 m; lățime = 88,86 m; ad. max. = 1,2 m. Au fost identificate și cercetate 50 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 6 144,9 m².

S2 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 165,87 m; lățime = 89,19 m; ad. max. = 1,8 m. Au fost identificate și cercetate 149 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 15 528,48 m².

S3 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 176,38 m; lățime = 89,23 m; ad. max. = 4,8 m. Au fost identificate și cercetate 210 complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 12 980,38 m².

S4 – Orientare: NNE–SSV. Dimensiuni: L = 53,43 m; lățime = 98,84 m; ad. max. = 2,5 m. Au fost identificate și cercetate trei complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 826,63 m².

S5 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 21,76 m; lățime = 71,72 m; ad. max. = 1,6 m. A fost identificat și cercetat un singur complex arheologic. Secțiunea are o arie de 1 340,46 m².

S6 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 334,49 m; lățime = 83,08 m; ad. max. = 3,11 m. Au fost identificate și cercetate 532 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 24 665,28 m².

S7 – Orientare: N–S. Dimensiuni: L = 11,76 m; lățime = 88,64 m; ad. max. = 1,9 m. Au fost identificate și cercetate 17 complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 1 015,48 m².

S8 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 125,96 m; lățime = 96,15 m; ad. max. = 1,2 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 699,87 m².

S9 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 205,19 m; lățime = 96,05 m; ad. max. = 2,2 m. Au fost identificate și cercetate două complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 1 652,79 m².

S10 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 173,87 m; lățime = 10,21 m; ad. max. = 4,2 m. Au fost identificate și cercetate 31 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 1 414,14 m².

S11 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 352,25 m; lățime = 81,18 m; ad. max. = 3,77 m. Au fost identificate și cercetate 521 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 29 279,81 m².

S12 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 112,56 m; lățime = 42,13 m; ad. max. = 2,7 m. A fost identificat și cercetat un singur complex arheologic. Secțiunea are o arie de 3761,02 m².

S13 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 34,12 m; lățime = 13,46 m; ad. max. = 0,9 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 460,53 m².

S14 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 33,92 m; lățime = 8,34 m; ad. max. = 0,88 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 289,74 m².

S15 – Orientare: NNE–SSV. Dimensiuni: L = 65,13 m; lățime = 10,76 m; ad. max. = 1,22 m. Au fost identificate și cercetate șapte complexe arheologice (Cx 1007, 1015, 1224, 1225, 1267, 1286, 1297). Secțiunea are o arie de 1 360,24 m².

S16 – Orientare: NNE–SSV. Dimensiuni: L = 66,49 m; lățime = 3,69 m; ad. max. = 0,94 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 145,19 m².

S17 – Orientare: NNE–SSV. Dimensiuni: L = 49,16 m; lățime = 3,47 m; ad. max. = 0,97 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 195,53 m².

S18 – Orientare: NNE–SSV. Dimensiuni: L = 101,31 m; lățime = 8,48 m; ad. max. = 0,78 m. A fost identificat și cercetat un singur complex arheologic. Secțiunea are o arie de 761,86 m².

S19 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 20,6 m; lățime = 9,21 m; ad. max. = 1,15 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 199,5 m².

S20 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 18,54 m; lățime = 14,31 m; ad. max. = 0,7 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 281,71 m².

S21 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 105,35 m; lățime = 9,56 m; ad. max. = 0,85 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 940,77 m².

S22 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 94,88 m; lățime = 8,9 m; ad. max. = 0,72 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 862,85 m².

S23 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 32,89 m; lățime = 9,86 m; ad. max. = -0,75 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 333,72 m².

S24 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 53,14 m; lățime = 1,5 m; ad. max. = 0,8 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 80,02 m².

S25 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 33,43 m; lățime = 1,59 m; ad. max. = 0,82 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 55,5 m².

S26 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 32,1 m; lățime = 1,67 m; ad. max. = 0,78 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 53,14 m².

S27 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 58,87 m; lățime = 7,13 m; ad. max. = 1,03 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 431,24 m².

S28 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 66,08 m; lățime = 1,36 m; ad. max. = 0,76 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 88,52 m².

S29 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 46,14 m; lățime = 1,5 m; ad. max. = 0,84 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 63,64 m².

S30 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 26,04 m; lățime = 1,4 m; ad. max. = 0,67 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 36,68 m².

S31 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 65,42 m; lățime = 10,37 m; ad. max. = 0,77 m. A fost identificat și cercetat un singur complex arheologic. Secțiunea are o arie de 621,03 m².

S32 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 30,79 m; lățime = 5,6 m; ad. max. = 0,65 m. Au fost identificate și cercetate șapte complexe arheologice (Cx 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516). Secțiunea are o arie de 175,24 m².

S33 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 58,49 m; lățime = 8,16 m; ad. max. = 0,7 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 500,17 m².

S34 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 30,66 m; lățime = 8,47 m; ad. max. = 0,67 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 239,1 m².

S35 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 9,7 m; lățime = 1,54 m; ad. max. = 0,5 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 13,65 m².

S36 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 7,19 m; lățime = 1,35 m; ad. max. = 0,6 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 11,18 m².

S37 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 55,36 m; lățime = 8,52 m; ad. max. = 0,7 m. A fost identificat și cercetat un singur complex arheologic. Secțiunea are o arie de 468,2 m².

S38 – Orientare: E–V. Dimensiuni: L = 30,21 m; lățime = 8,89 m; ad. max. = 0,82 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 202,21 m².

S39 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 48,62 m; lățime = 1,95 m; ad. max. = 0,78 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 109,17 m².

S40 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 28,97 m; lățime = 12,5 m; ad. max. = 0,75 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 289,44 m².

S41 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 68,79 m; lățime = 16,83 m; ad. max. = 0,72 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 1074,39 m².

S42 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 144 m; lățime = 40 m; ad. max. = 3,3 m. Au fost identificate și cercetate 12 complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 3561,9 m².

S43 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 66,2 m; lățime = 80,73 m; ad. max. = 1,4 m. Au fost identificate și cercetate patru complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 5667,43 m².

S44 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 296,31 m; lățime = 10,65 m; ad. max. = 2,5 m. Au fost identificate și cercetate 82 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 3092 m².

S45 – Orientare: NE–SV. Dimensiuni: L = 305,99 m; lățime = 9,98 m; ad. max. = 1,8 m. Au fost identificate și cercetate 96 de complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 2899,96 m².

S46 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 88,49 m; lățime = 4,19 m; ad. max. = 1,3 m. Au fost identificate și cercetate 5 complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 163,3 m².

S47 – Orientare: NNV–SSE. Dimensiuni: L = 89,24 m; lățime = 3,89 m; ad. max. = 2,01 m. Au fost identificate și cercetate 13 complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 185,89 m².

S48 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 83,08 m; lățime = 4 m; ad. max. = 0,7 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 311,16 m².

S49 – Orientare: NV–SE. Dimensiuni: L = 81,2 m; lățime = 1,75 m; ad. max. = 0,82 m. Nu au fost identificate complexe arheologice. Secțiunea are o arie de 201,51 m².

4. STRATIGRAFIA GENERALĂ A ZONEI

Stratigrafia generală a zonei cercetate este prezentată în continuare, pornindu-se de la stratul superior către bază. Cu anumite excepții, generate de perturbările datorate permanentei intervenții antropice și de configurația geo-morfologică specifică zonei, stratigrafia generală a secțiunilor este următoarea (Pl. V):

1. arătura de culoare cafenie, măzăroasă, afânată, amestecată cu rădăcini și pigmenți de chirpici, situată de la nivelul actual de călcare (0) până la cota de -0,3 m;

2. strat de cultură de culoare negricioasă, compact, de consistență lutoasă, pigmentat cu fragmente de cărbune și chirpici, amestecat cu fragmente ceramice, de la cota de -0,3 m până la cota de -0,5 m;

3. strat de depunere de culoare brun, compact, de consistență lutoasă fără material arheologic, de la cota de -0,5 m până la cota de -0,7 m;

4. strat de lut steril de culoare galben, de consistență lutoasă, ce are în compoziție aglomerări calcaroase, situat între -0,7 m și -1 m;

5. strat de lut steril, de culoare galben deschis, de consistență siltoasă, sfărâmiș, ce are în compoziție aglomerări calcaroase, situat între -1 m și -5 m (adâncimea maximă în cadrul săpăturilor efectuate).

5. SCURTĂ DESCRIERE A DESCOPERIRILOR (PL. VII/A)

În cursul cercetării arheologice au fost identificate și cercetate 1842 de complexe arheologice, care pot fi încadrate, în stadiul actual preliminar al cercetării, în perioada secolelor III–V p.Chr. (cultura Sântana de Mureș-Cerneahov, 1764 de complexe), XVI–XVII (32 de complexe), XIX–XX (46 de complexe) (Pl. VII/a). În continuare, vor fi descrise selectiv cele mai importante complexe pentru fiecare epocă și categorie de descoperire.

După cum am amintit anterior, întreaga zonă a sitului este împărțită în trei de două canale. Zona I, situată lângă șosea, este mai joasă, fiind astfel mai puțin locuită, iar zonele II și III sunt mai ridicate, după cum se poate observa și în DEM-ul zonei (Pl. VII/b). Această împărțire a ajutat la o mai bună înțelegere a planimetriei sitului.

AȘEZAREA DIN SECOLELE III–V P.CHR. (CULTURA SÂNTANA DE MUREȘ-CERNEAHOV) (PL. VIII/A)

Din această perioadă datează un strat/o depunere, în care a fost găsit un abundent material arheologic și 1764 de complexe arheologice (1661 de gropi, 44 de fântâni, 34 de bordeie, 14 anexe, șase morminte, două locuințe de suprafață, două ateliere, un șanț). De remarcat că locuirea din această perioadă este observată în toate cele trei zone, fiind mai bogată în zonele II (unde era probabil centrul așezării) și III.

Locuințe (Pl. IX):

Locuințele apar în toate cele trei zone: I – trei exemple, II – 16 exemple, III – 15 exemple. Această repartitie este oarecum normală, datorită poziției înalte a zonelor II și III.

Cx 1123 (Pl. X/a)

Amplasament: S6.

Bordei, situat la V de Cx 675; suprapune Cx 1029; s-a conturat la -0,96 m și se adâncește până la 0,94 m față de punctele de referință. Forma este circulară în plan, cu diametrul de 6,89 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, amestecat cu pigmenți de chirpici și concrețiuni calcaroase. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice și fragmente osteologice animale, două fibule de argint (Pl. X/b/1–2), trei obiecte neidentificate de piatră, chirpici, greutatea de lut (Pl. X/b/8), o cute din calcar cochilifer (Pl. X/b/10), o fibulă de bronz (Pl. X/b/3), două mărgelile de sticlă (Pl. X/b/4), trei fusaiole de lut (Pl. X/b/6–7, 9) și fragmente de sticlă (Pl. X/b/5).

Anexe gospodărești (Pl. XI):

Anexele gospodărești, care ar putea fi din categoria pătului (?) și ocolului de animale (?), apar în toate cele trei zone, în apropierea locuințelor, dispersarea acestora fiind similară cu cea a structurilor de locuire. Astfel, în zona I există doar un exemplu, pe când în zona II șase exemple, iar în zona III șapte.

Cx 401 (Pl. XII/a)

Amplasament: S6.

Ocol de animale (?), situat la NV de Cx 398, care secționează Cx 403; compus din 27 de gropi de par, dispuse într-un plan rectangular; complexul s-a conturat la -0,97 m și se adâncește până la 0,2 m față de punctele de referință. Dimensiunile în plan sunt de 14,26 × 9,08 m. Gropile au un diametru mediu de 0,5 m, cu forma în profil dreaptă. Umplutura gropilor se compune dintr-un strat cenușiu negricios. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice și o cute.

Cx 1489 (Pl. XII/b)

Amplasament: S11.

Pătul (?), situat la SV de Cx 1383; compus din 12 gropi de par, dispuse câte trei pe patru rânduri, într-un plan rectangular; complexul s-a conturat la 1,01 m și se adâncește până la 0,1/0,2 m față de punctele de referință. Dimensiunile în plan sunt de 7,33 × 5,70 m. Gropile au un diametru mediu de 0,55 m diametru, iar în profil sunt drepte. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, cu lentile de galben. Fără inventar arheologic.

Ateliere (Pl. XIII):

Cele două ateliere identificate până acum sunt pentru producția ceramică, unul este amplasat în zona II și unul în zona III. Cel din zona II este format dintr-un complex adâncit, unde se aflau cuptorul și trei anexe (gropi de rebuturi ceramice). Cel din zona III este fără anexe.

Cx 524 (Pl. XV/a, b)

Amplasament: S6.

Anexă de atelier ceramic, situată la SV de Cx 523; s-a conturat la -0,65 m și se adâncește până la 0,1 m față de punctele de referință. Are o formă ovală în plan, cu dimensiuni de 2,20 × 1,33 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, amestecat cu pigmenți de chirpici. Inventarul arheologic

este constituit din numeroase fragmente ceramice, fragmente osteologice animale, o cutie și două obiecte neidentificate de piatră.

Cx 525 (Pl. XV/a, b)

Amplasament: S6.

Groapă cu rebuturi ceramice, situată la SE de Cx 524; s-a conturat la -0,82 m și se adâncește până la 0,12 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,57 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat cafeniu negricios, amestecat cu pigmenți de chirpici. Inventarul arheologic este constituit din numeroase fragmente ceramice.

Cx 526 (Pl. XV/a, b)

Amplasament: S6.

Groapă, situată la SV de Cx 522; s-a conturat la -0,87 m și se adâncește până la 0,04 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,17 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice.

Cx 527 (Pl. XIV/a, b; XV/a, b)

Amplasament: S6.

Atelier ceramic, situat la SE de Cx 526; s-a conturat la -0,87 m și se adâncește până la 0,5 m față de punctele de referință. Are o formă rectangulară cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 3,38 × 3,73 m, iar în profil este dreaptă. În colțul de SV al construcției a fost amenajat un cuptor cu perete median și placă de reverberație perforată, alimentarea cuptorului făcându-se din interiorul construcției. În cuptor, pe placa de reverberație, a fost descoperită o ultimă șarjă. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, amestecat cu pigmenți de chirpici și cărbune. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice, fragmente osteologice animale, lipitură de cuptor, un împungător de os (Pl. XIV/b), chirpici, o fusaiolă (Pl. XIV/ b) și plăcuțe de vatră.

Fântâni (Pl. XVI):

Fântânile sunt dispuse, în toate cele trei zone, în apropierea canalelor, unde pânza freatică putea fi atinsă mai ușor.

Cx 1000 (Pl. XVII/a)

Amplasament: S11.

Fântână, situată la NE de Cx 999; s-a conturat la -0,48 m și se adâncește până la 1,68 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,44 m, iar în profil este bitronconică. Pe fundul fântânii a fost descoperită o amenajare circulară din nuiiele (Pl. XVII/b), pentru captarea apei. Umplutura se compune dintr-un strat cafeniu negricios, amestecat cu lentile de pământ galben și concrețiuni calcaroase. Inventarul arheologic este constituit de fragmente ceramice și osteologice animale.

Gropi (Pl. XVIII):

Gropile sunt dispuse în proporție relativ egală în toate cele trei zone (cu o posibilă precădere în zona II).

Acestea acoperă o gamă largă de utilizări, de la cele pentru exploatarea lutului și pentru provizii, la cele cu rol ritualic etc.

Cx 339 (Pl. XIX)

Amplasament: S3.

Groapă, situată la SV de Cx 306; s-a conturat la -1,48 m și se adâncește până la 0,26 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 0,88 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat cafeniu negricios, amestecat cu lentile de pământ galben. Pe fundul gropii a fost descoperită o depunere de artefacte, compusă dintr-un clopoțel de bronz (Pl. XIX/1), două pandantive din defensă de mistreț (Pl. XIX/2, 8), un pandantiv din metapod de urs (Pl. XIX/3), o aplică de bronz (Pl. XIX/4), o cataramă de bronz (Pl. XIX/5), un pieptăn de os (Pl. XIX/6), precum și un pandantiv de spadă din calcedonie (Pl. XIX/7).

Morminte (Pl. XX):

Mormintele sunt toate de inhumație și sunt amplasate cu precădere în zona I, unde locuirea este mai puțin intensă. Un singur exemplu de complex funerar este întâlnit în zona II, fiind vorba de o groapă cu depunere de oase umane.

Cx 59 (Pl. XXI/a)

Amplasament: S2.

Mormânt de inhumație, situat la NV de Cx 58; s-a conturat la -1,38 m și se adâncește până la 1,06 m față de punctele de referință. Are o formă rectangulară cu colțuri rotunjite în plan, cu dimensiuni de 2,28 × 0,9 m, iar în profil este dreaptă pe latura de NE și evazată pe latura de SV. Umplutura se compune din patru straturi. Acestea sunt, în ordine invers cronologică: 1. umplutură gri negricioasă, maronie (amestec de sol gri negricios cu lut gălbui și concrețiuni calcaroase); 2. umplutură gri negricioasă; 3. umplutură gălbuie, amestecată cu lentile de gri gălbui; 4. umplutură de culoare negricioasă, bogată în materie organică. Orientarea mormântului este NE–SV. În groapă a fost depus un individ adult, denumit M1 (Pl. XXI/b). Acesta a fost descoperit în conexiune anatomică, în decubit lateral, pe partea dreaptă. Ambele picioare sunt întinse în față. Scheletul se păstrează destul de bine. Bazinul este degradat de eroziunea naturală a solului. Mâinile sunt întinse pe lângă corp. Patela de la piciorul stâng lipsește. În zona bazinului a fost descoperită o cataramă de bronz. De jur împrejurul scheletului apare o zonă rectangulară, conținând resturile unei rogojini carbonizate din material vegetal. Inventarul arheologic se compune din fragmente osteologice animale, fragmente ceramice, obiecte neidentificate de fier și o cataramă de bronz.

Cx 191 (Pl. XXII/a)

Amplasament: S3.

Mormânt princiar de inhumație, situat la SE de Cx 79; s-a conturat la -1,14 m și se adâncește până la 3,19 m față de punctele de referință. Groapa în care a fost săpat mormântul are o formă circulară în plan, cu diametrul de 3,20 m, iar în profil este tronconică, cu o nișă pe latura

de NV. Umplutura se compune din trei straturi. Primul, în ordine invers cronologică, este de culoare negricioasă, compact, amestecat cu lentile de galben și conține numeroase ganguri. Cel de al doilea strat este de culoare galben murdar, amestecat cu concrețiuni calcaroase, pelicule de nisip și lentile de lut negru. Al treilea strat este de culoare negricioasă, amestecat cu concrețiuni calcaroase și este puternic afectat de ganguri. Orientarea mormântului este NE–SV. Într-o nișă a gropii a fost depus un individ adult, cu indicativul M2 (Pl. XXII/b). Acesta a fost descoperit în conexiune anatomică, în decubit dorsal. Ambele mâini sunt întinse pe lângă corp, iar picioarele sunt întinse în față. Starea de conservare a scheletului este destul de bună. Partea dreaptă a cutiei toracice, precum și carpienele, metacarpienele, tarsienele, metatarsienele, calcaneul, patela piciorului drept lipsesc. Pe craniu au fost descoperite câteva foițe lipite de aur, care ar putea indica prezența unei măști din acest material. La SE de craniu a fost observată partea superioară din craniul unui cal, iar puțin mai jos, în dreptul mâinii stângi, a fost descoperită și partea inferioară din maxilarul aceluiași craniu. Lângă partea dreaptă a corpului a fost așezată o spadă, care avea teaca poleită cu aur și un mic pandantiv de fildeș. Credem că pe pieptul defunctului a fost depus un arc, supoziție determinată de întăritoarele de os găsite. Pornind de la bazin către cotul mâinii stângi, a fost observat un pumnal de fier. La stânga bazinului era așezată o gresie. La SE de femurul stâng a fost găsit un mănunchi de săgeți, la fel și în dreptul bazinului, precum și la S de pumnal. La picioare a fost așezat un cazan de bronz, cu toartă de fier. Acesta era cu gura în jos și a fost turtit încă din vechime; prezenta multe reparații, indiciu al folosirii îndelungate. La NE de cazan a fost descoperită și o copită de cal. În toată groapa au fost găsite multiple foițe de aur, provenind de la poleiala de pe teaca spadei (Pl. XXVIII, XXIX, XXX). Totodată au mai fost descoperite și bucăți de la poleiala șei, decorată cu solzișori (Pl. XXVI). Pe lângă acestea, au fost găsite multiple pandantive și aplice de aur, precum și piese de harnașament din bronz, aur și argint. În concluzie, inventarul arheologic al acestui mormânt princiar se compune din:

- multiple fragmente de foiță de aur;
- o piesă de harnașament cruciformă din aur, decorată cu granate (Pl. XXVII/19);
- numeroase aplice din aur decorate cu granate (Pl. XXVII/9, 13, 16, 20, 22);
- o apărătoare de arc din os (Pl. XXIII/d);
- pandantive lunulare din aur decorate cu granate (Pl. XXVII/17–18);
- un pandantiv de os decorat cu un cocoș și un vultur (Pl. XXV);
- o piesă de harnașament din argint, un pumnal de fier cu defenza aurită (Pl. XXIII/b);
- o spadă cu teaca învelită în aur (Pl. XXIII/a);
- mănunchiuri de săgeți (Pl. XXIII/c);
- un cazan de bronz cu toartă de fier (Pl. XXIV);
- un pandantiv de fildeș;
- fragmente ceramice și un obiect prelucrat de piatră.

- fragmente osteologice animale (altele decât cele din scheletul calului);

După prelucrarea unei mari părți a datelor de teren, s-a încercat și o reconstituire 3D a gropii (Pl. XXXI).

AȘEZAREA DIN SECOLELE XVI–XVII (Pl. XXXII)

Din această perioadă datează 32 de complexe arheologice, dintre care 13 gropi, trei fântâni, 11 bordeie, trei morminte și două ateliere. De remarcat că locuirea din această perioadă se concentrează în totalitate în zona III.

Locuințe (Pl. XXXIII):

Aproape toate locuințele din această perioadă sunt de tip bordei, cu plan rectangular și cu un cuptor scobit în partea centrală a unui perete.

Cx 1076 (Pl. XXXIV/a)

Amplasament: S11.

Bordei situat la 17 m SV de Cx 943; secționat de Cx 1269 și suprapus de Cx 1270. S-a conturat la -1,33 m și se adâncește până la 0,3 m față de punctele de referință. În colțul de NV, acest bordei are un cuptor scobit în bloc de lut cruțat. Bordeii are o formă rectangulară cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 2,45 × 2,71 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, amestecat cu pigmenți de chirpici. Inventarul arheologic este constituit din fragmente osteologice animale.

Ateliere (Pl. XXXV):

Cele două ateliere identificate din această perioadă sunt pentru prelucrarea ceramicii. Ele constau într-un cuptor cu placă de reverberație și o groapă de deservire.

Cx 862 (Pl. XXXVI)

Amplasament: S11.

Atelier ceramic, situat la NV de Cx 861; s-a conturat la -1,07 m și se adâncește până la 0,16 m, 0,4 m (cuptor) față de punctele de referință. Pe latura de est acesta are un cuptor scobit în lut, cu o formă rectangulară și cu perete median. Nu s-a păstrat placa de reverberație. Are o formă rectangulară, cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 1,66 × 1,43 m; diametrul cuptorului este de 1,11 m, iar în profil este alveolat. Umplutura se compune dintr-un strat negricios. Inventarul arheologic este alcătuit din fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și chirpici.

Fântâni (Pl. XXXVII):

Cele trei fântâni datate din această epocă sunt situate în zona III, în imediata vecinătate a canalului. Acestea conțin pe fundul lor câte o amenajare din bărne, pentru captarea apei.

Cx 842

Amplasament: S11.

Fântână, situată la SV de Cx 841; s-a conturat la -1,36 m și se adâncește până la 1,92 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul

de 1,36 m, iar în profil este bitronconică. Umplutura se compune dintr-un strat de culoare cafeniu negricioasă. Prezintă o lentilă gri cenușie în partea de jos. Pe fundul complexului a fost descoperită o amenajare din bârne de lemn pentru captarea apei. Inventarul arheologic este constituit din fragmente osteologice animale.

Cx 843

Amplasament: S11.

Fântână, situată la SV de Cx 842; s-a conturat la -1,31 m și se adâncește până la 1,76 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,06 m, iar în profil este trapezoidală. Pe fundul complexului a fost descoperită o amenajare din bârne de lemn pentru captarea apei. Umplutura se compune dintr-un strat format din pelicule alternante de pământ cenușiu, cafeniu negricios și galben. Inventarul arheologic este constituit din fragmente osteologice animale.

Cx 1323

Amplasament: S11.

Fântână, situată la SE de Cx 1322; s-a conturat la -1,11 m, și se adâncește până la 2,8 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 2,44 m, iar în profil este bitronconică. Pe fundul complexului a fost descoperită o amenajare din bârne de lemn pentru captarea apei. Umplutura se compune dintr-un strat cafeniu negricios, amestecat cu pelicule cafenii. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și o cute.

Gropi (Pl. XXXVIII):

Gropile, dispersate în toată zona III, sunt de provizii și menajere.

Cx 1226 (Pl. XXXIV/a)

Amplasament: S11.

Groapă, situată la NE de Cx 1076; s-a conturat la -1,2 m și se adâncește până la 0,08 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 0,28 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice.

Cx 1293 (Pl. XXXIX/a)

Amplasament: S11.

Groapă cu depunere, situată la N de 1292. S-a conturat la -1,4 m și se adâncește până la 0,3 m față de punctele de referință. Are o formă ovală în plan, cu dimensiunile de 1,48 × 1,02 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat brun negricios, amestecat cu pelicule de galben, pigmenți de chirpici și concrețiuni calcaroase. Inventarul arheologic se compune din fragmente ceramice, fragmente osteologice animale și un obiect de piatră. Pe fundul gropii a fost descoperit un vas de bronz cu toartă de fier și un denar de argint, datat în anii 1595–1610, emis la monetăria din Kremnica², în perioada lui Rudolf al II-lea (Pl. XXXIX/b).

Morminte (Pl. XL):

Toate mormintele din această epocă sunt de inhumatie. Două dintre ele sunt dispuse în zona III și unul în zona II.

Cx 1546 (Pl. XLI)

Amplasament: S11.

Mormânt de inhumatie, situat la NV de Cx 1085. S-a conturat la -0,99 m și se adâncește până la 0,15 m față de punctele de referință. Groapa are o formă rectangulară cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 1,78 × 0,43 m, iar în profil este dreaptă. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios. Orientarea mormântului este E–V. În groapă a fost depus un individ adult, denumit M8, păstrat în conexiune anatomică, în decubit dorsal. Ambele mâini sunt întinse pe piept, iar picioarele sunt întinse în față. Scheletul se păstrează destul de bine. Rotulele lipsesc. Inventarul arheologic se compune din fragmente ceramice și chirpici.

AȘEZAREA DIN SECOLELE XIX–XX (Pl. XLII/A)

Din această perioadă datează 46 de complexe arheologice, dintre care 15 „depuneri”/îngropări de vaci, 29 gropi și două fântâni (Pl. XLII/b). Complexele de locuire din această perioadă sunt dispersate în toate cele trei zone, ele aparținând, cel mai probabil, satului Conduratu, care este situat puțin mai la nord față de zona cercetată.

Gropi (Pl. XLIII/a):

Gropile sunt răspândite în toate cele trei zone și conțin un material foarte sărac.

Cx 311

Amplasament: S3.

Groapă, situată la S de Cx 309; s-a conturat la -1,4 m și se adâncește până la 0,1 m față de punctele de referință. Are o formă ovală în plan, cu dimensiuni de 1,21 × 0,98 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat negricios. Fără inventar arheologic.

Cx 312

Amplasament: S3.

Groapă, situată la V de Cx 309; s-a conturat la -1,58 m și se adâncește până la 0,2 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 0,68 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat de culoare cafeniu negricioasă, amestecat cu pigmenți de chirpici și lentile de galben. Fără inventar arheologic.

Cx 314

Amplasament: S3.

Groapă, situată la 9 m NV de Cx 313; s-a conturat la -1,81 m și se adâncește până la 1,12 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,17 m, iar în profil este cilindrică. Umplutura se compune dintr-un strat cenușiu negricios, amestecat cu concrețiuni calcaroase. Inventarul arheologic este constituit din fragmente de cahlă.

² Mulțumim colegului Aurel Vâlcu pentru identificarea monedei.

„Depuneri”/îngropări de vaci (Pl. XLIII/b):

De departe cele mai interesante și incitante tipuri de complexe din această perioadă sunt „depunerile”/îngropările de vaci. Acestea constau în gropi dreptunghiulare cu colțurile rotunjite, în care a fost îngropată câte o vacă întreagă, cu scheletul în conexiune anatomică. Până în prezent, nu există nicio explicație plauzibilă pentru un astfel de comportament, mai ales pentru secolele XIX–XX. De aceea, avansăm ipoteza că un astfel de comportament față de aceste animale ar putea indica o molimă, care, probabil, a afectat populația de bovine din zonă.

Cx 1228 (Pl. XXXIV/b)

Amplasament: S11.

„Depunere”/îngropare de vacă, situată la V de Cx 1227; secționează Cx 1247; s-a conturat la -1,36 m și se adâncește până la 0,34 m față de punctele de referință. Are o formă rectangulară, cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 1,31 × 0,66 m, iar în profil este dreaptă. În groapă a fost depus un schelet de vacă în conexiune anatomică, aproape complet. Umplutura se compune dintr-un strat negricios.

Cx 1269 (Pl. XXXIV/b)

Amplasament: S11.

„Depunere”/îngropare de vacă, situată la SV de Cx 1228; secționează Cx 1076; s-a conturat la -1,33 m, și se adâncește până la 0,3 m față de punctele de referință. Are o formă rectangulară, cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 1,54 × 0,71 m, iar în profil este alveolată. În groapă a fost depus un schelet de vacă în conexiune anatomică, aproape complet. Umplutura se compune dintr-un strat brun negricios. Inventarul arheologic este constituit din fragmente ceramice, chirpici și un mâner de cuțit cu plăsele din os.

Cx 1270 (Pl. XXXIV/b)

Amplasament: S11.

„Depunere”/îngropare de vacă, situată în interiorul Cx 1076; secționează Cx 1076; s-a conturat la -1,33 m, și se adâncește până la 0,1 m față de punctele de referință. Are o formă rectangulară cu colțurile rotunjite în plan, cu dimensiuni de 1,32 × 0,54 m, iar în profil este dreaptă. În groapă a fost depus un schelet de vacă în conexiune anatomică, aproape complet. Umplutura se compune dintr-un strat brun negricios.

Fântâni (Pl. XLII/b):

Cele două fântâni din această perioadă sunt situate în zona III, în apropiere de un canal, pentru a putea ajunge mai repede la pânda freatică.

Cx 848

Amplasament: S11.

Fântână, situată la SV de Cx 847; s-a conturat la -1,26 m și se adâncește până la 0,6 m față de punctele de referință. Are o formă circulară în plan, cu diametrul de 1,82 m, iar în profil este alveolată. Umplutura se compune dintr-un strat brun negricios. Inventarul arheologic este constituit din fragmente osteologice animale.

6. CONCLUZII

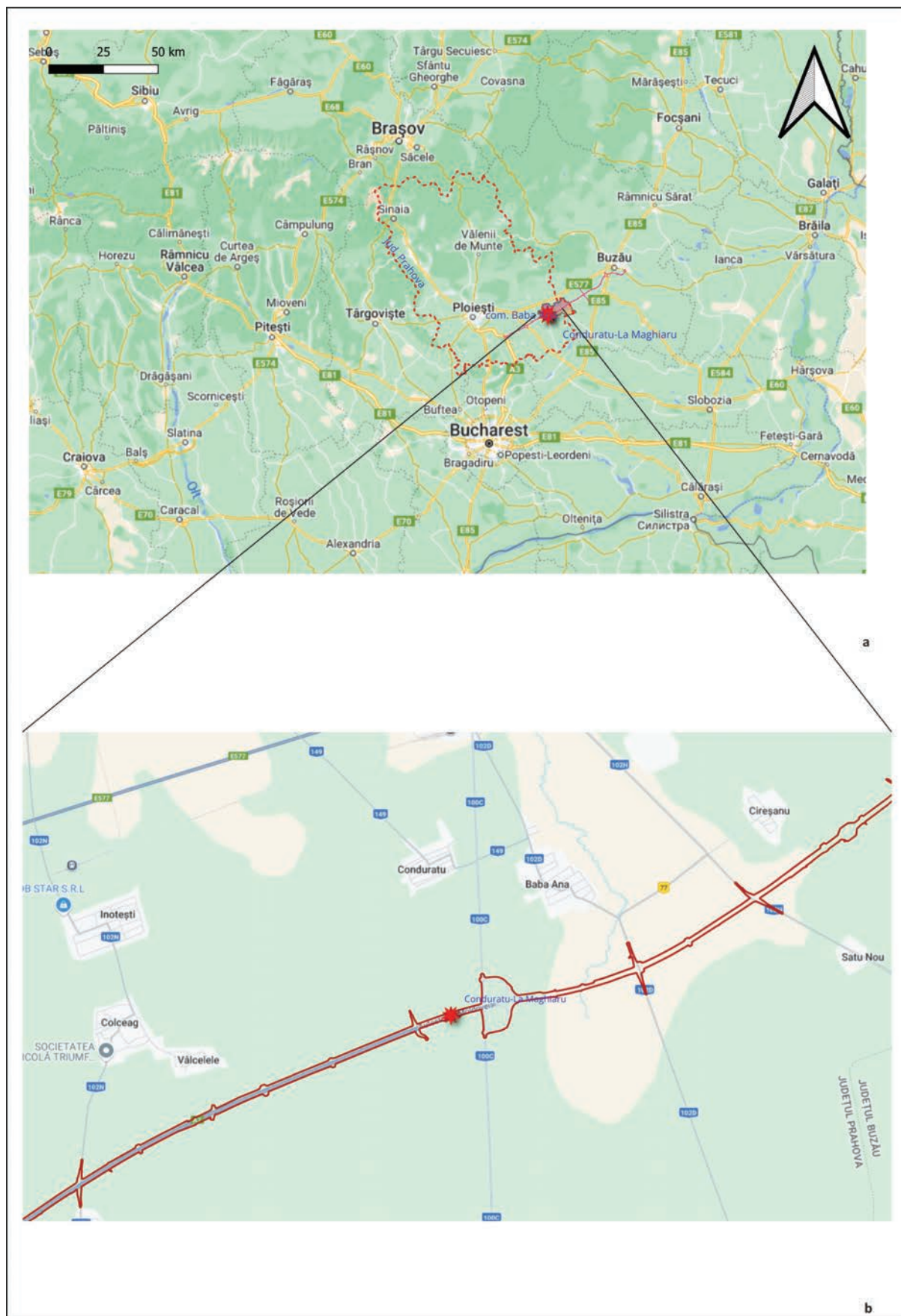
Cercetarea arheologică preventivă desfășurată în campaniile 2022–2023 în zona Conduratu, comuna Baba Ana (jud. Prahova), în contextul lucrărilor pentru Autostrada 7, a permis documentarea sistematică a unui areal vast, cu o suprafață decapată de peste 12,5 ha și identificarea unui număr impresionant de complexe arheologice – 1 842. Intervenția a fost determinată de amenajarea traseului tronsonului Dumbrava – Mizil și a fost realizată în urma unui diagnostic intruziv anterior, finalizat prin delimitarea sitului pe o arie de cca 200 ha. Descoperirile se încadrează cronologic în trei mari intervale: epoca romană târzie (sec. III–V p.Chr., cultura Sântana de Mureș–Cerneahov), epoca medievală (sec. XVI–XVII) și epoca modernă/contemporană (sec. XIX–XX), oferind o imagine stratificată și coerentă asupra evoluției locuirii în această zonă.

Rezultatele arheologice pentru perioada secolelor III–V p.Chr. sunt cele mai notabile, atât prin diversitatea complexelor (locuințe adâncite, gropi, fântâni, ateliere ceramice, morminte, structuri gospodărești), cât și prin densitatea lor, reflectând o locuire intensă și de durată. Atelierele ceramice și bordeiele sugerează, în mod special, activități economice specifice, iar prezența mormintelor umane poate indica organizarea unui habitat cu funcții complexe. De asemenea, au fost identificate structuri cu caracter ritual sau funerar, precum gropile cu oase umane. Putem afirma că situl de la Conduratu este cea mai mare așezare aparținând culturii Sântana de Mureș–Cerneahov cercetată până acum în această zonă a Europei, accentul fiind pus de obicei pe cercetarea necropolelor, cum a fost cazul necropolei de la Târgșor, jud. Prahova (Gh. Diaconu, *Târgșor – Necropola din secolele III–IV e.n.*, București, 1965). De departe cea mai importantă descoperire este cea a mormântului princiar (Cx 191), cu material de tradiție hunică, a cărui cercetare va mai dura o perioadă considerabilă, datorită diversității pieselor și a complexității restaurării inventarului funerar. Publicarea integrală a acestui mormânt va constitui obiectul unui studiu ulterior mai cuprinzător.

Descoperirile aparținând secolelor XVI–XVII întregesc imaginea unui sit deja spectaculos. Cu toate că locuirea din această perioadă este mai puțin consistentă decât cea din perioada secolelor III–V p.Chr., nu este mai puțin importantă. Și în această perioadă întâlnim structuri de locuire (bordeie) și ateliere ceramice, care denotă caracterul permanent al așezării.

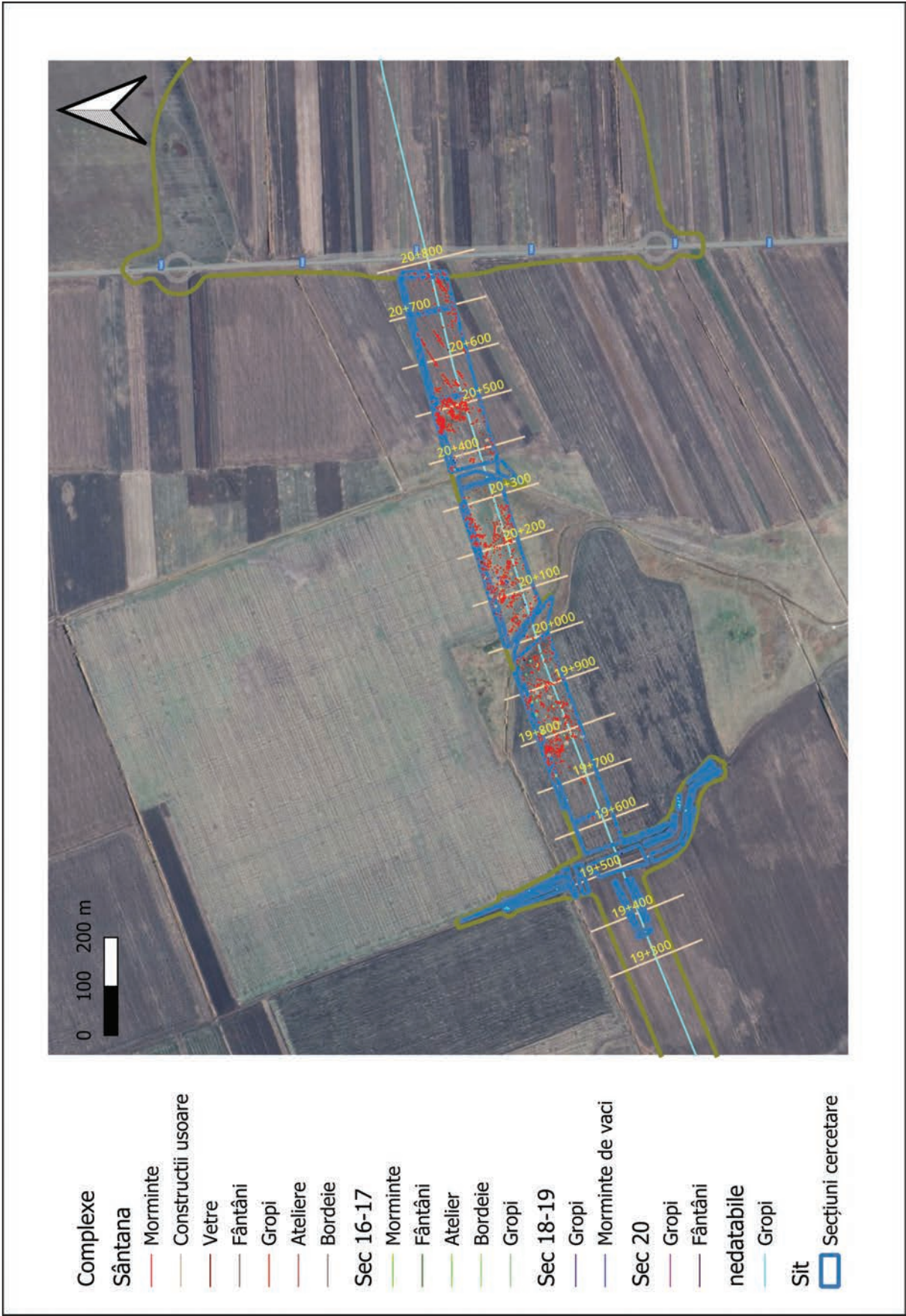
Pentru perioada secolelor XIX–XX, cea mai importantă descoperire este reprezentată de „depunerile”/îngropările de vaci, comportament care trebuie studiat în continuare.

Deoarece prezentarea noastră se dorește a fi doar un raport preliminar al cercetărilor preventive, în acest stadiu al cercetărilor putem conchide că situl Conduratu 1 reprezintă o descoperire cu un potențial important, care nu și-a dezvăluit în întregime amploarea, merită să fie explorat în continuare și reprezintă un reper important în complexul peisaj arheologic prahovean.

Planșa I. Conduratu 1. a) Localizarea sitului pe harta județului Prahova; b) detaliu cu poziționarea în raport cu satul Conduratu.

Plate I. Conduratu 1. a) Location of the site on the map of Prahova County; b) Detail showing its position relative to the village of Conduratu.

Planșa II. Conduratu 1. Planul săpăturilor cu complexele descoperite.

Plate II. Conduratu 1. Excavation plan together with the discovered features.

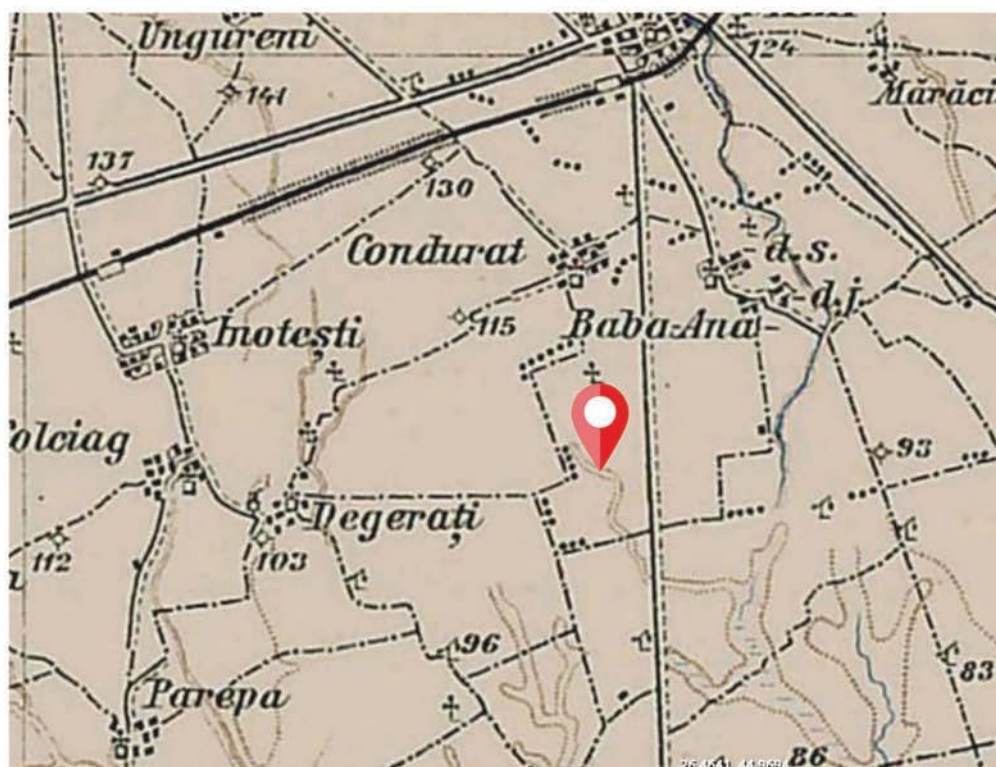
Planșa III. Conduratu 1. Fotografii cu zona sitului înainte de cercetare.

Plate III. Photographs of the site area before excavation.

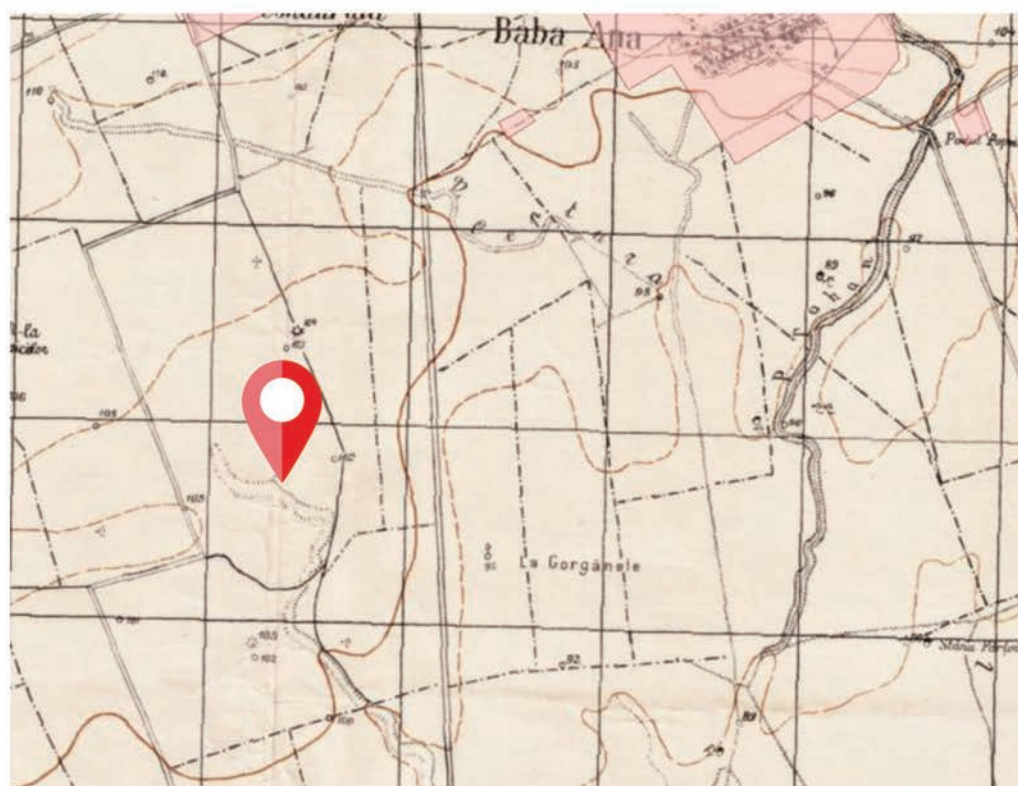

Planșa IV. Localizarea zonei cercetate pe hărțile vechi: a) prima ridicare topografică austriacă (1763–1787); b) a doua ridicare topografică austriacă (1806–1869).

Plate IV. Location of the investigated area on old maps: a) First Austrian Military Survey (1763–1787); b) Second Austrian Military Survey (1806–1869).

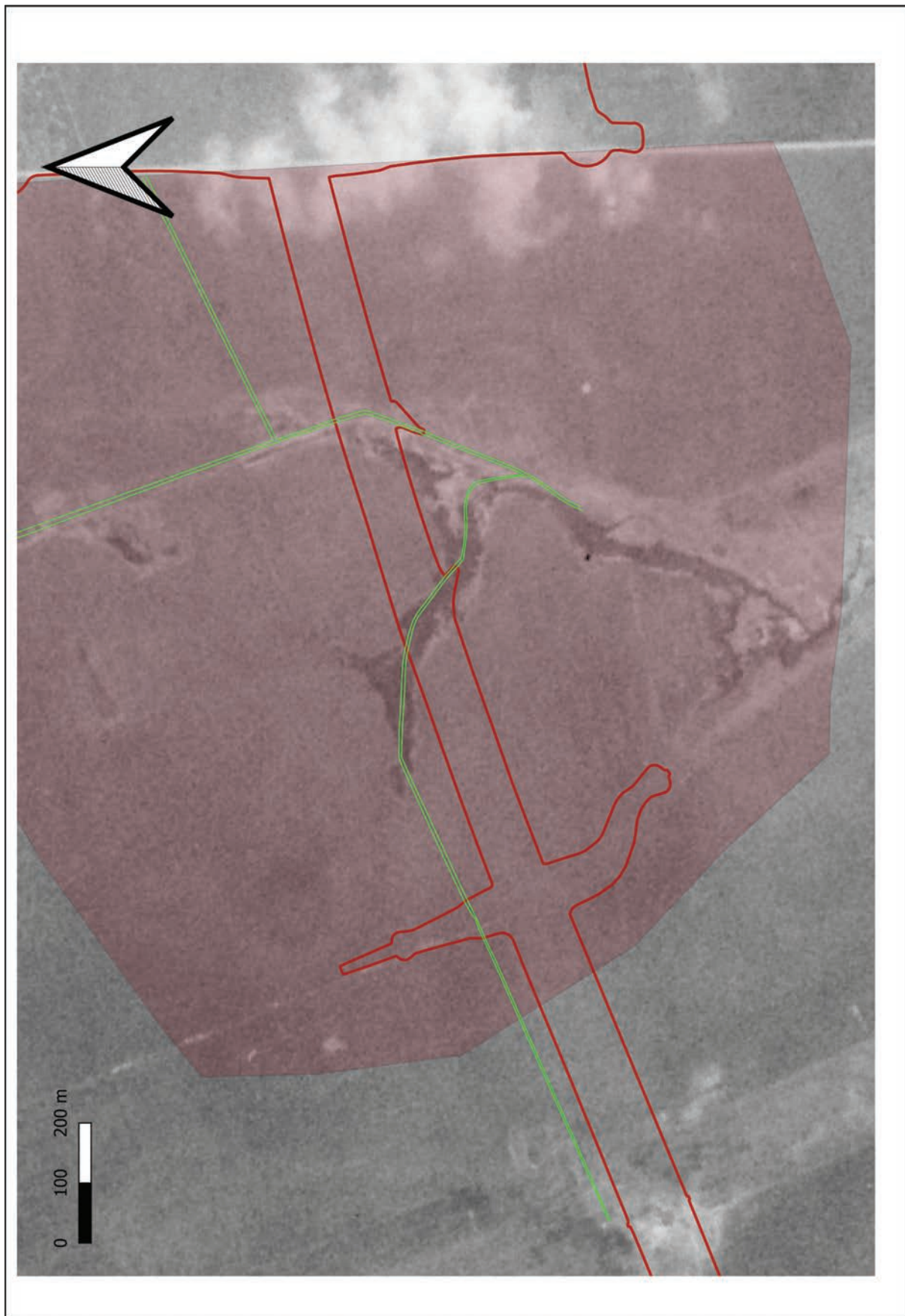
a

b

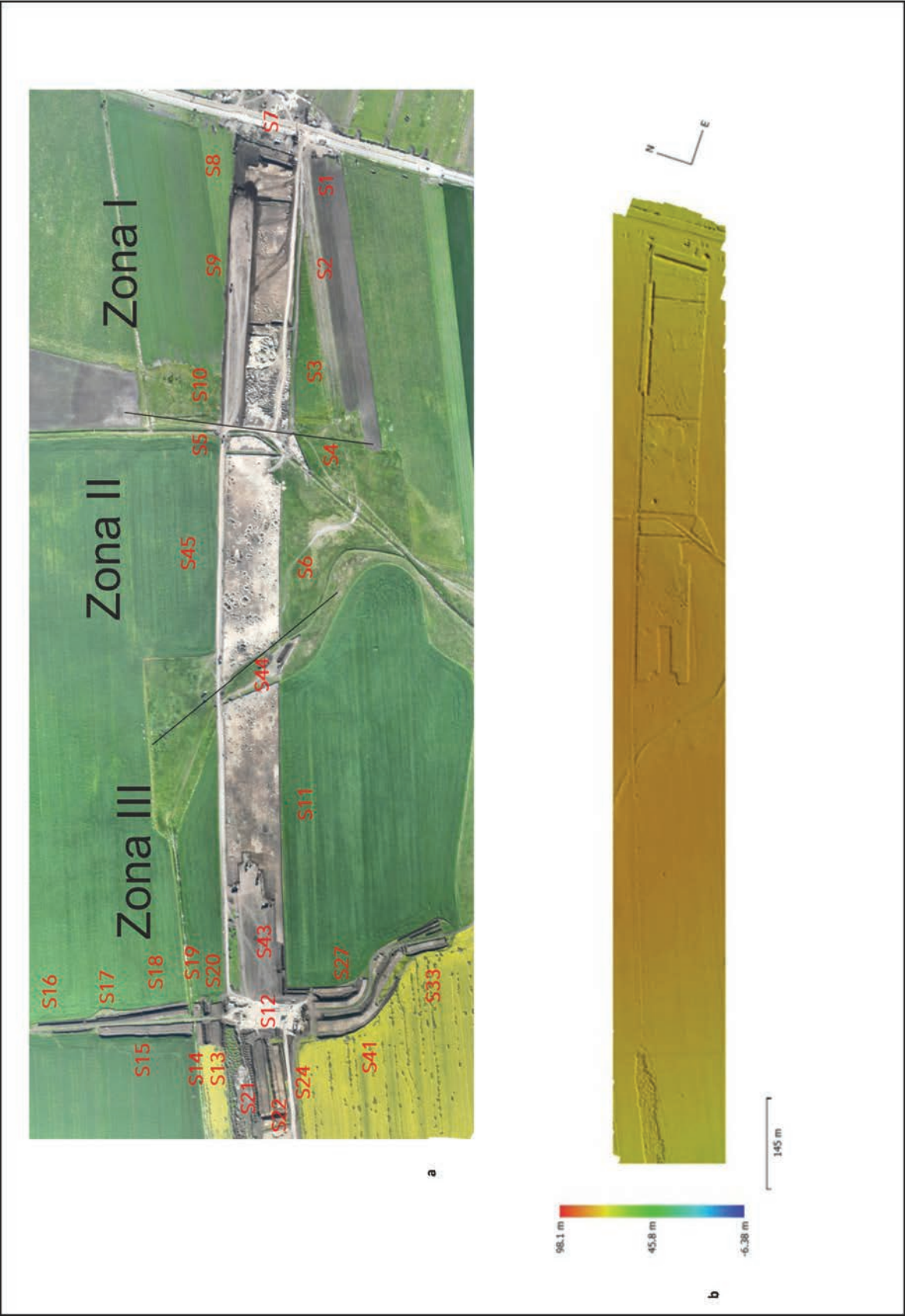
Planșa V. Localizarea zonei cercetate pe hărțile vechi: a) a treia ridicare topografică austriacă (1869–1887); b) planul directoarelor de tragere (1910–1956).

Plate V. Location of the investigated area on old maps: a) Third Austrian Military Survey (1869–1887); b) Artillery Survey Plan (1910–1956).

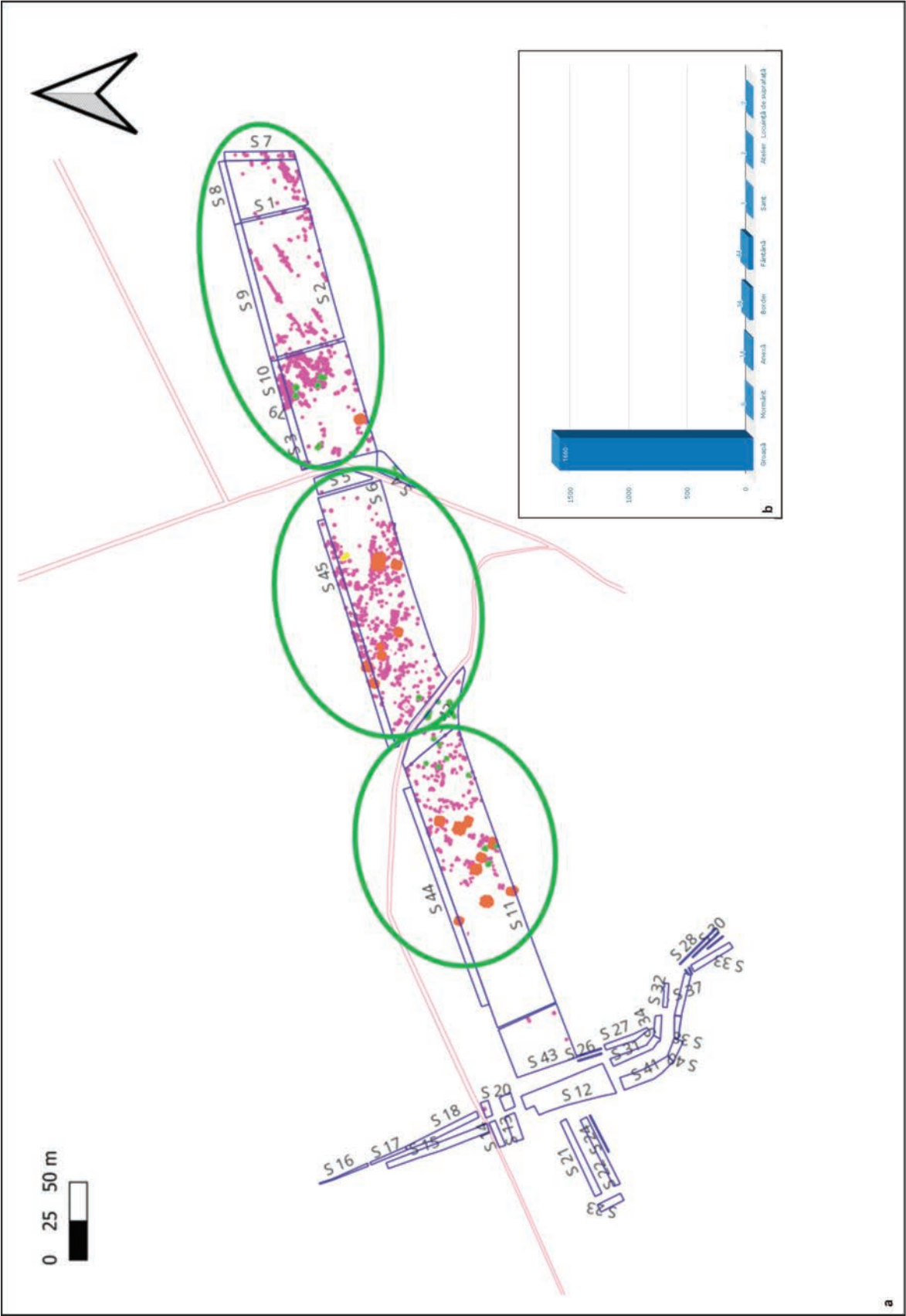
Planșa VI. Localizarea secțiunilor din proiect pe fotografiile efectuate în „misiunile de spionaj Corona” (1965–1966).

Plate VI. Location of the project's excavation trenches on aerial photographs from the Corona spy missions (1965–1966).

Planșa VII. Conduratu 1. a) Ortofotoplanul zonei cercetate cu secțiunile marcate și împărțirea pe zone; b) model digital de elevație (DEM) al zonei cercetate.

Plate VII. Conduratu 1. a) Orthophotomap of the investigated area with marked trenches and zones; b) Digital Elevation Model (DEM) of the investigated area.

Planșa VIII. Conduratu 1. a) Planul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov; b) grafic cu repartitia pe tipuri de complexe în așezarea de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

Plate VIII. Conduratu 1. a) Plan of the Sântana de Mureș-Cerneahov-type settlement; b) Chart showing the distribution of feature types within the Sântana de Mureș-Cerneahov-type settlement.

Planșa IX. Conduratu 1. Repartiția locuințelor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

Plate IX. Conduratu 1. Distribuția locuințelor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

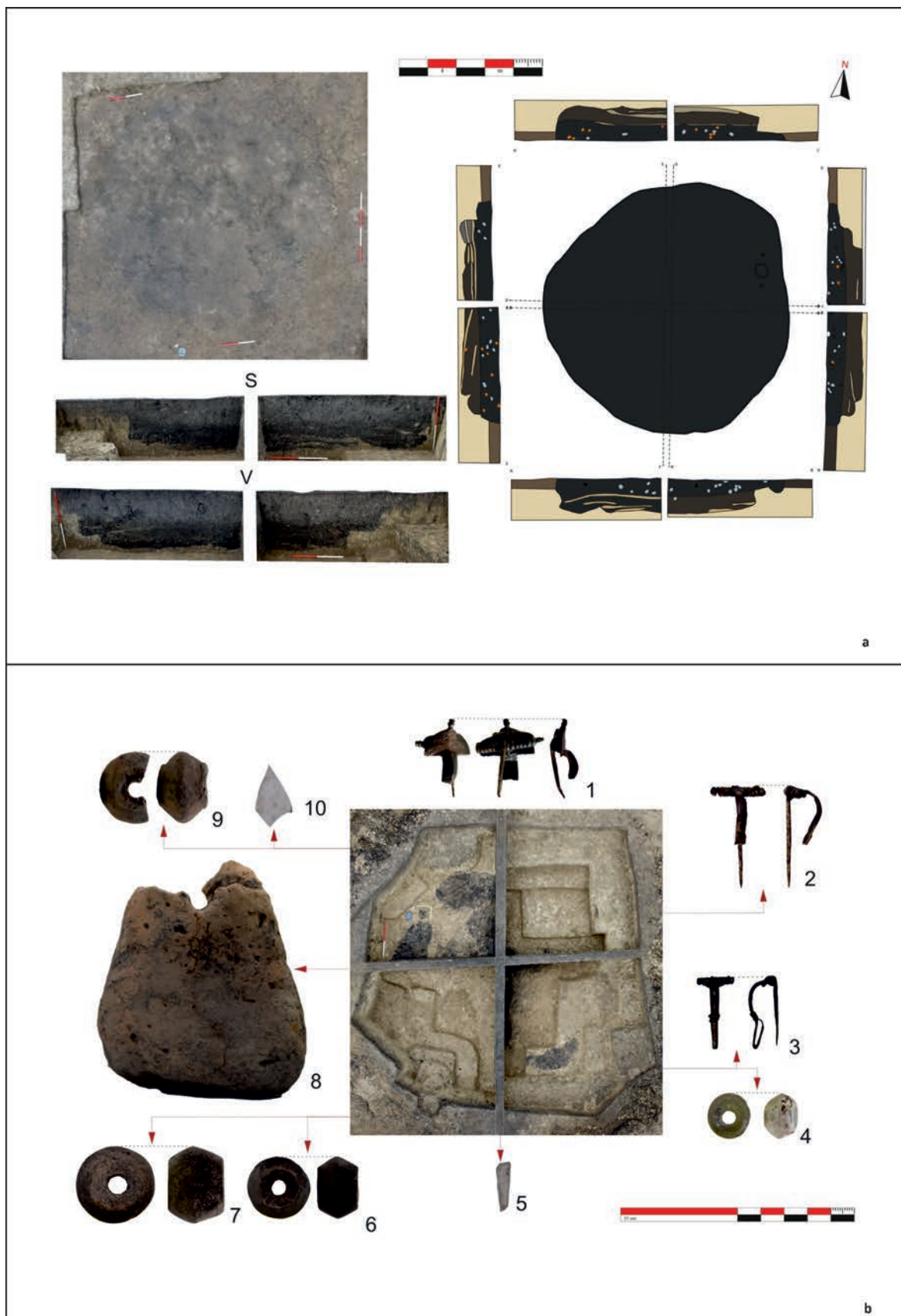

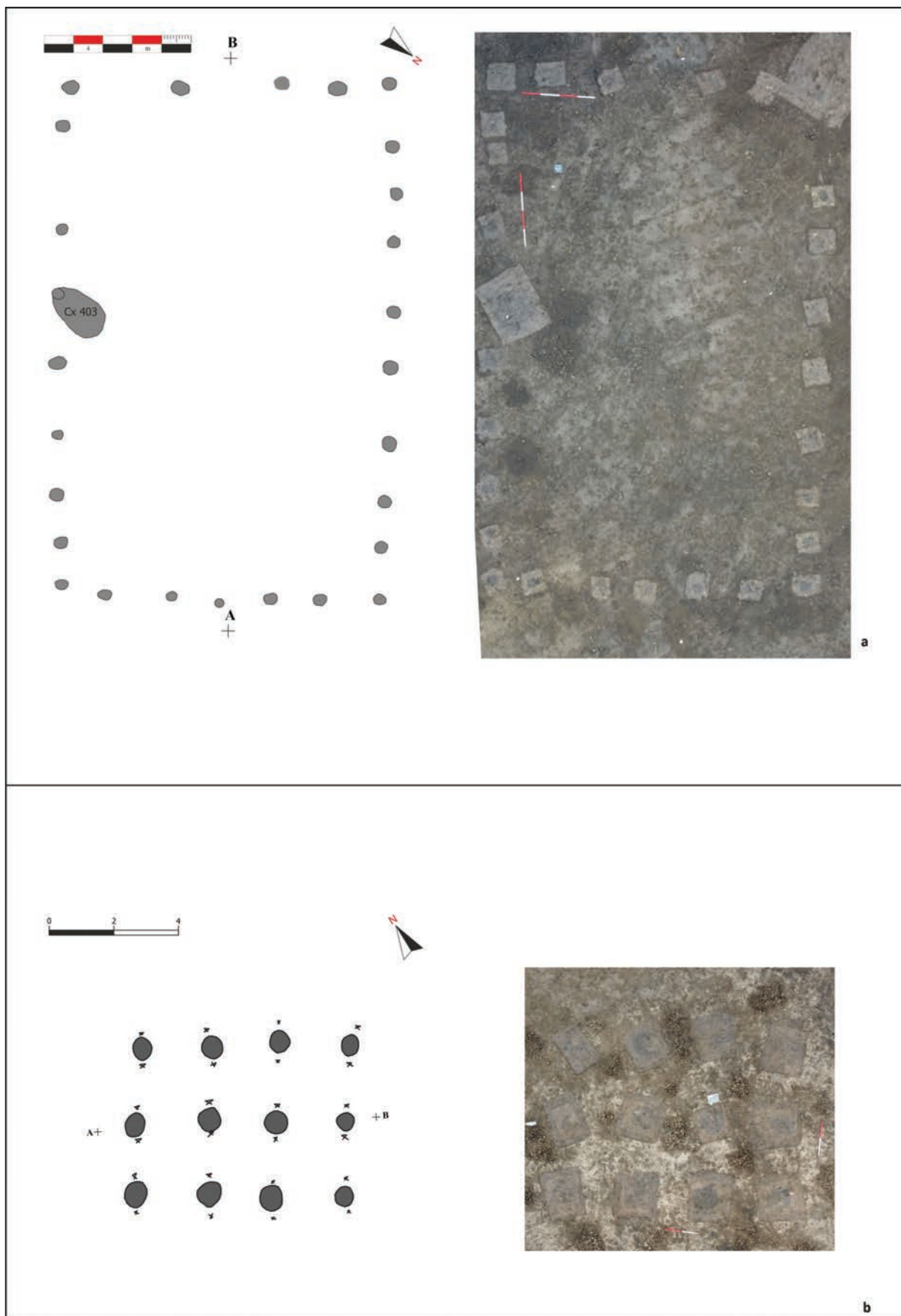
Plate X. Conduratu 1. a) Complexul 1123, plan și profile, fotografii și desene; b) obiecte speciale descoperite în complexul 1123, cu zona de descoperiri semnalată.

Plate X. Conduratu 1. a) Complex 1123: plan, profiles, photos, and drawings; b) Special finds discovered in Complex 1123 with discovery locations indicated.

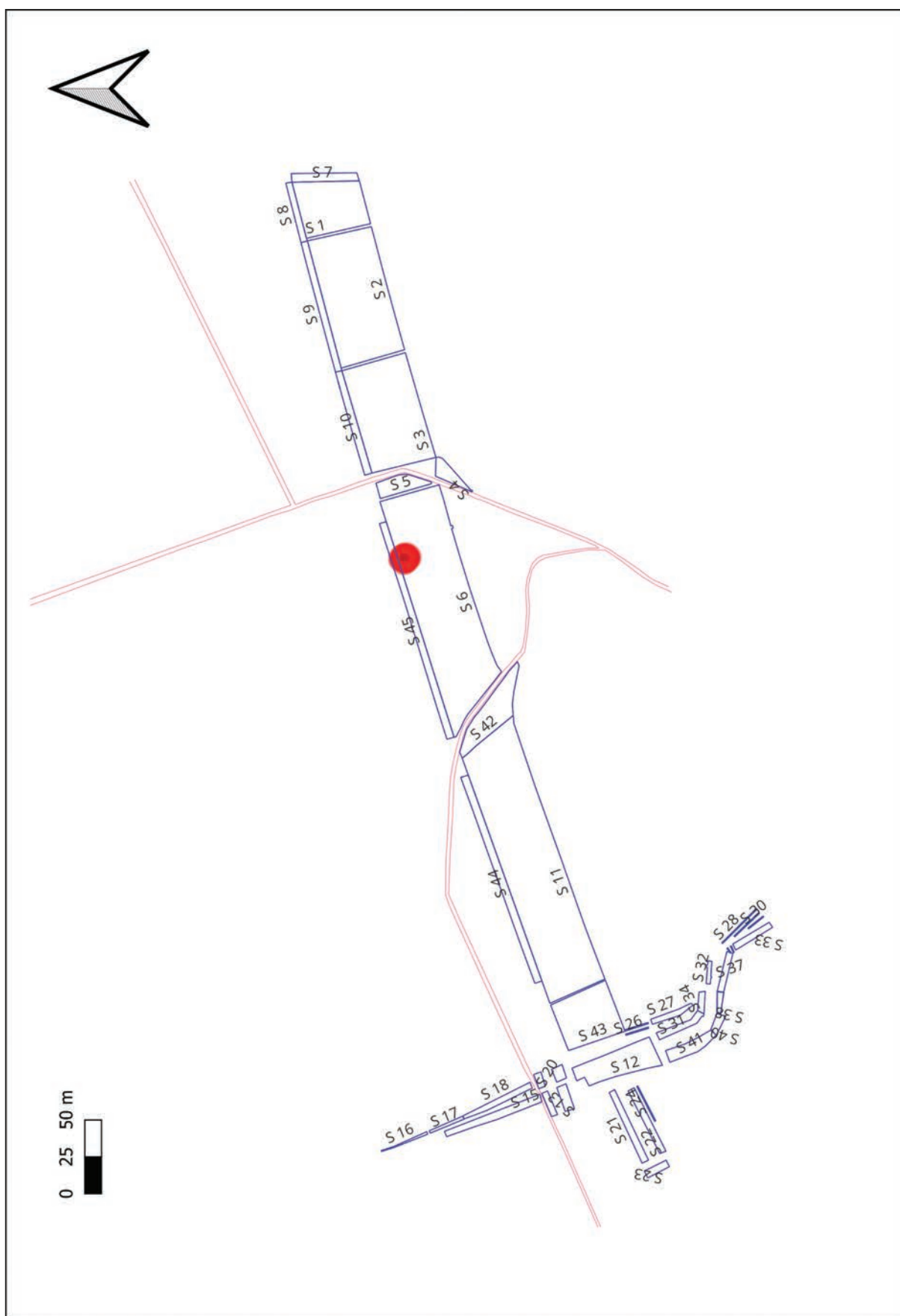
Planșa XI. Conduratu 1. Repartiția anexelor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

Plate XI. Conduratu 1. Distribution of annexes within the Sântana de Mureș–Černjachov-type settlement.

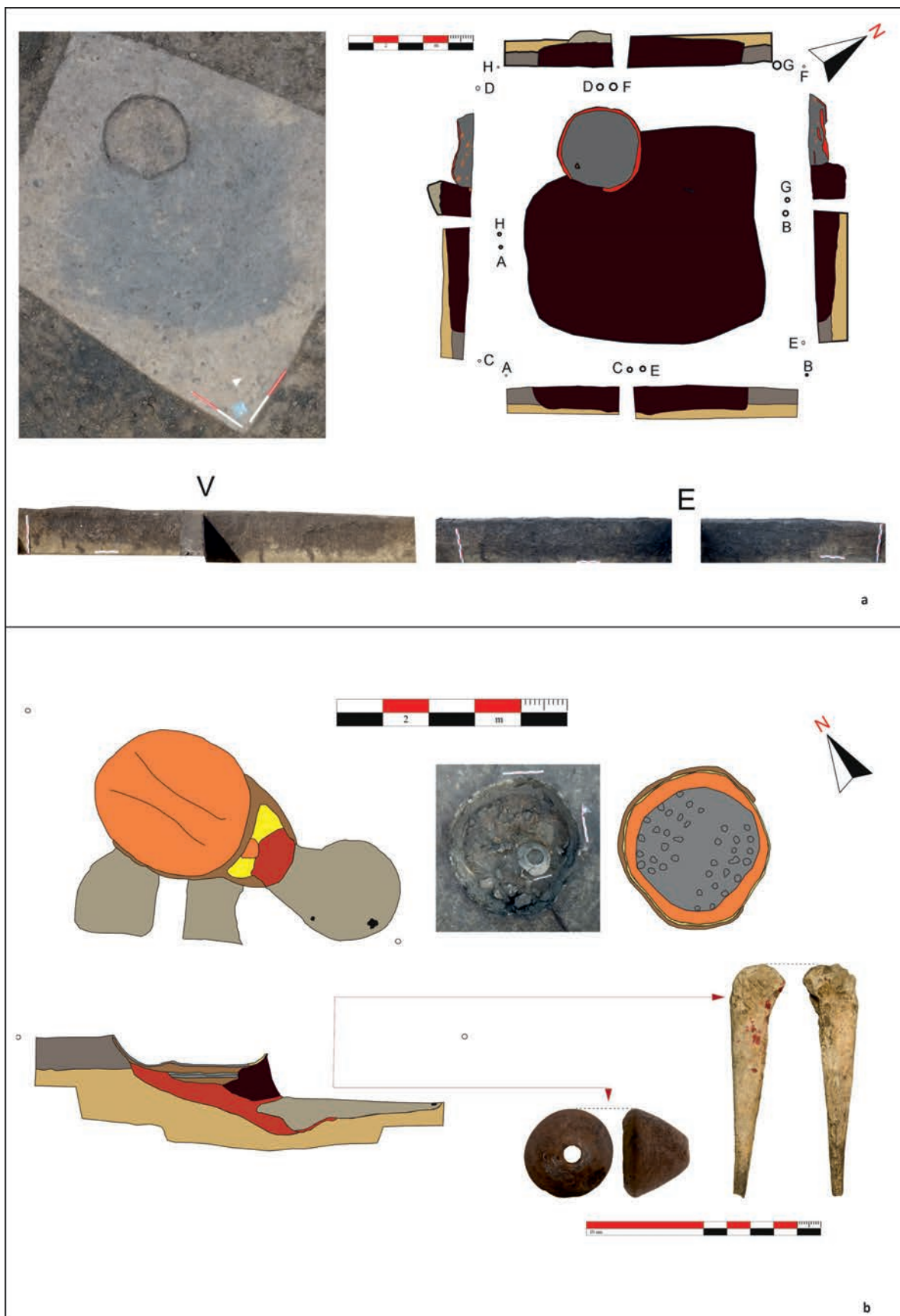
Planșa XII. Conduratu 1. a) Complexul 401, plan, fotografii și desen; b) Complexul 1489, plan, fotografii și desen.

Plate XII. Conduratu 1. a) Complex 401: plan, photos, and drawings; b) Complex 1489: plan, photos, and drawings.

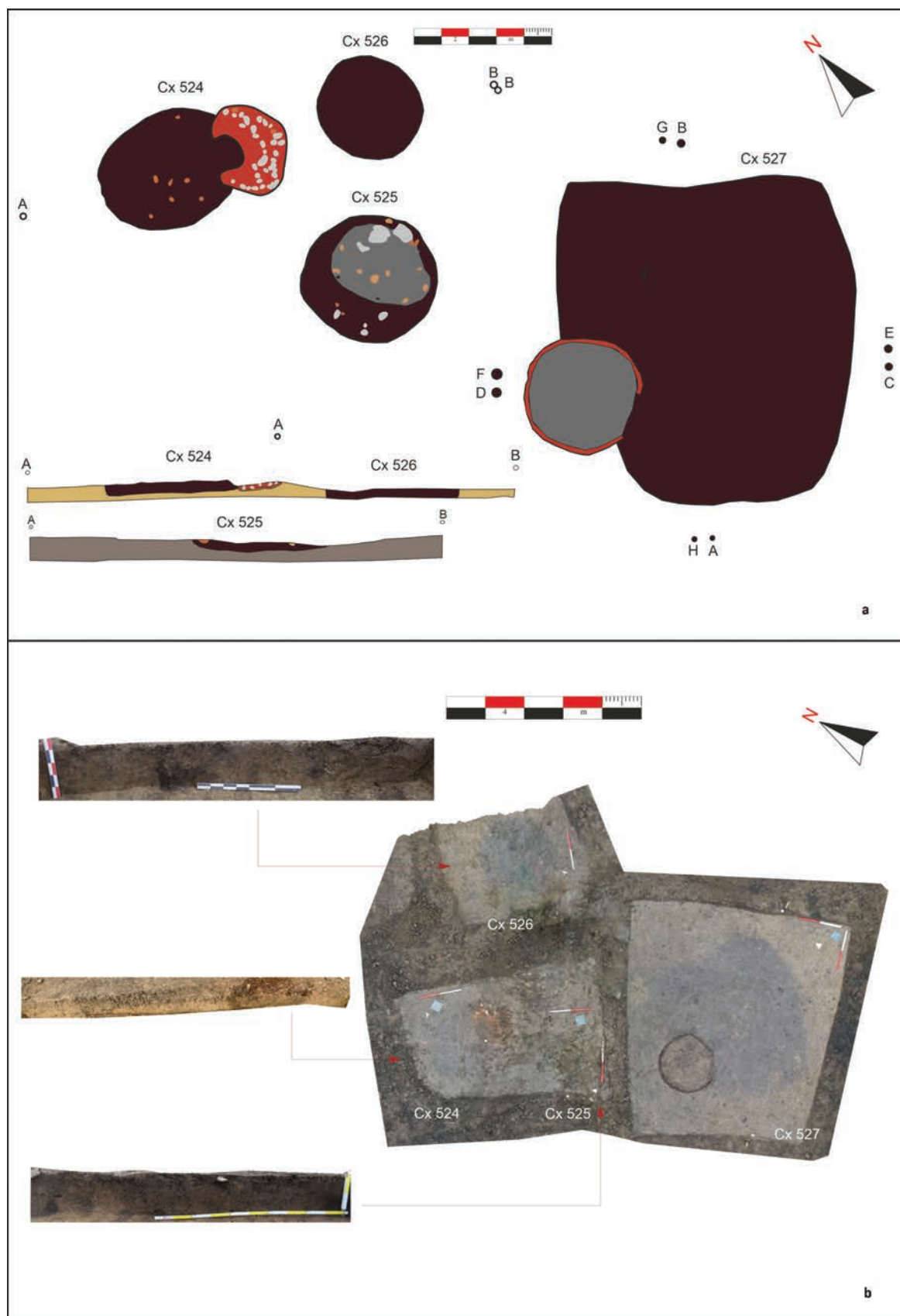
Planșa XIII. Conduratu 1. Repartiția atelierelor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

Plate XIII. Conduratu 1. Distribution of workshops within the Sântana de Mureș–Černjachov-type settlement.

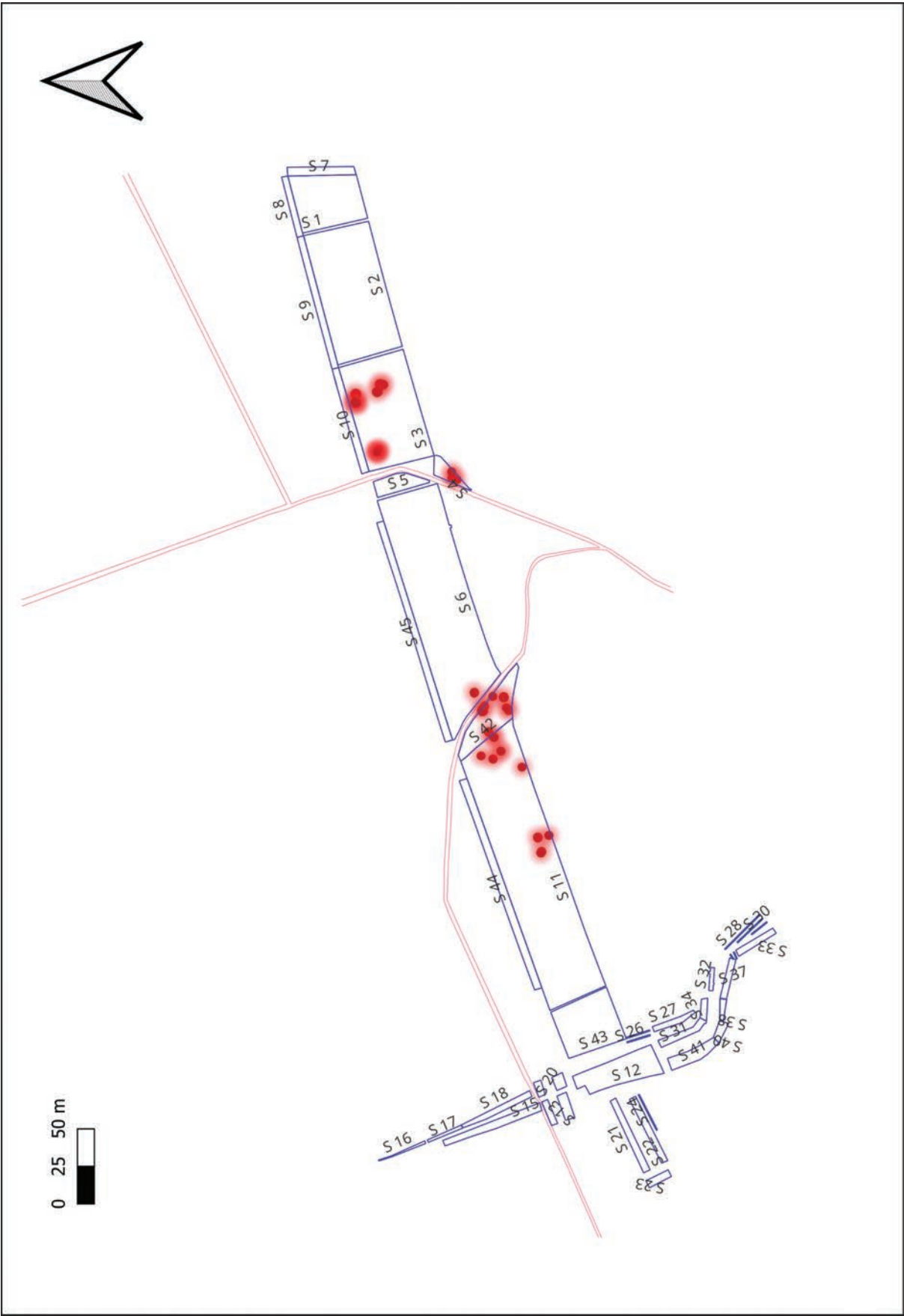
Planșa XIV. Conduratu 1. a) Complexul 527, grund și profile, fotografii și desene; b) Complexul 527, cuptorul și obiectele speciale descoperite în zona acestuia.

Plate XIV. Conduratu 1. a) Complex 527: floor plan and profiles, photos and drawings; b) Complex 527: the oven and special finds discovered around it.

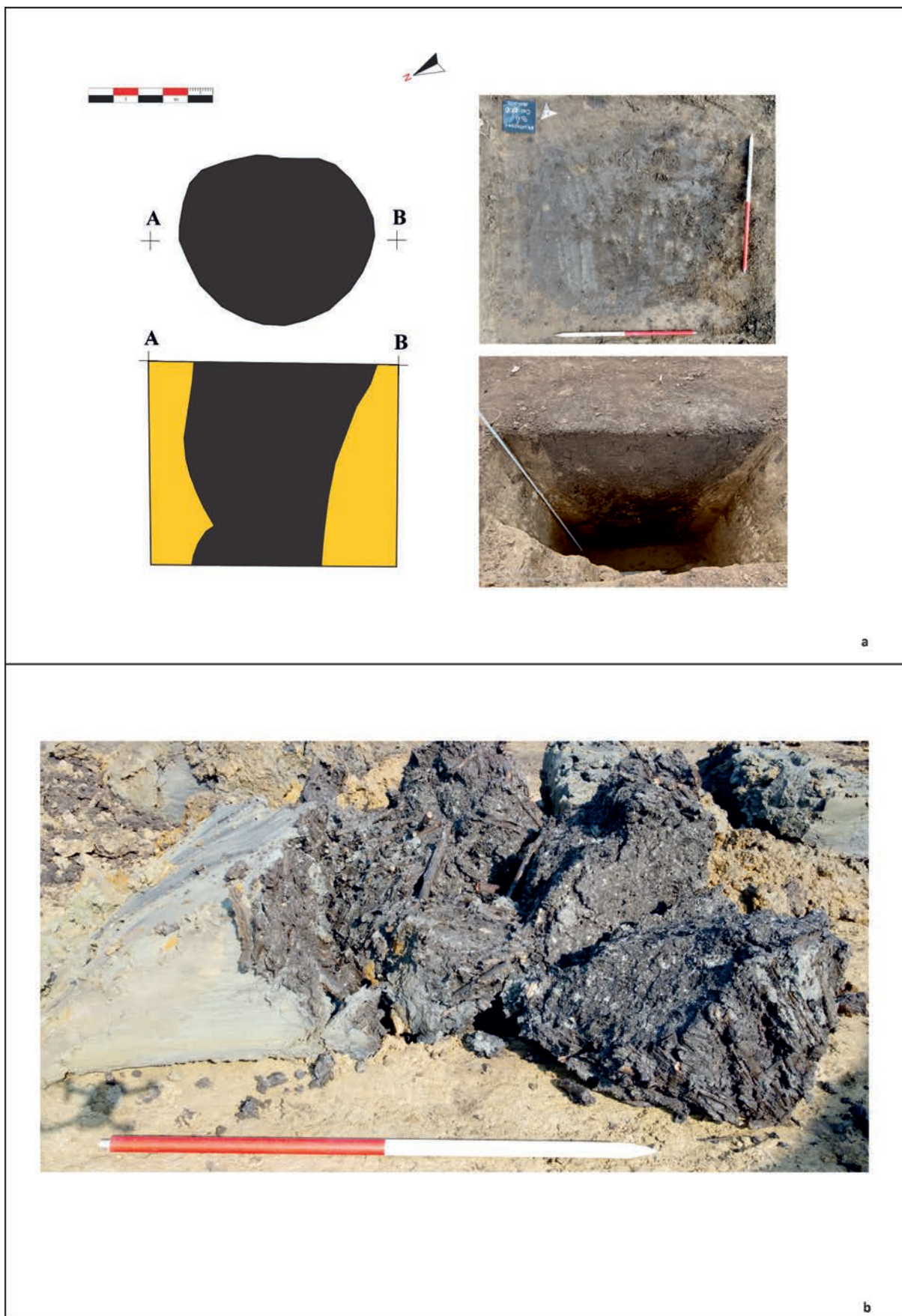
Planșa XV. Conduratu 1. a) Fotografii cu zona complexului 527 (atelierul) împreună cu anexe (Complexele 524, 525, 526), plan și profile; b) desene cu zona complexului 527 (atelierul) împreună cu anexe (Complexele 524, 525, 526), plan și profile.

Plate XV. Conduratu 1. a) Photographs of Complex 527 (the workshop) area with annexes (Complexes 524, 525, 526), floor plan and profiles; b) Drawings of the Complex 527 area with annexes (Complexes 524, 525, 526), floor plan and profiles.

Planșa XVI. Conduratu 1. Repartiția fântânilor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.

Plate XVI. Conduratu 1. Distribution of wells within the Sântana de Mureș-Cerneahov-type settlement.

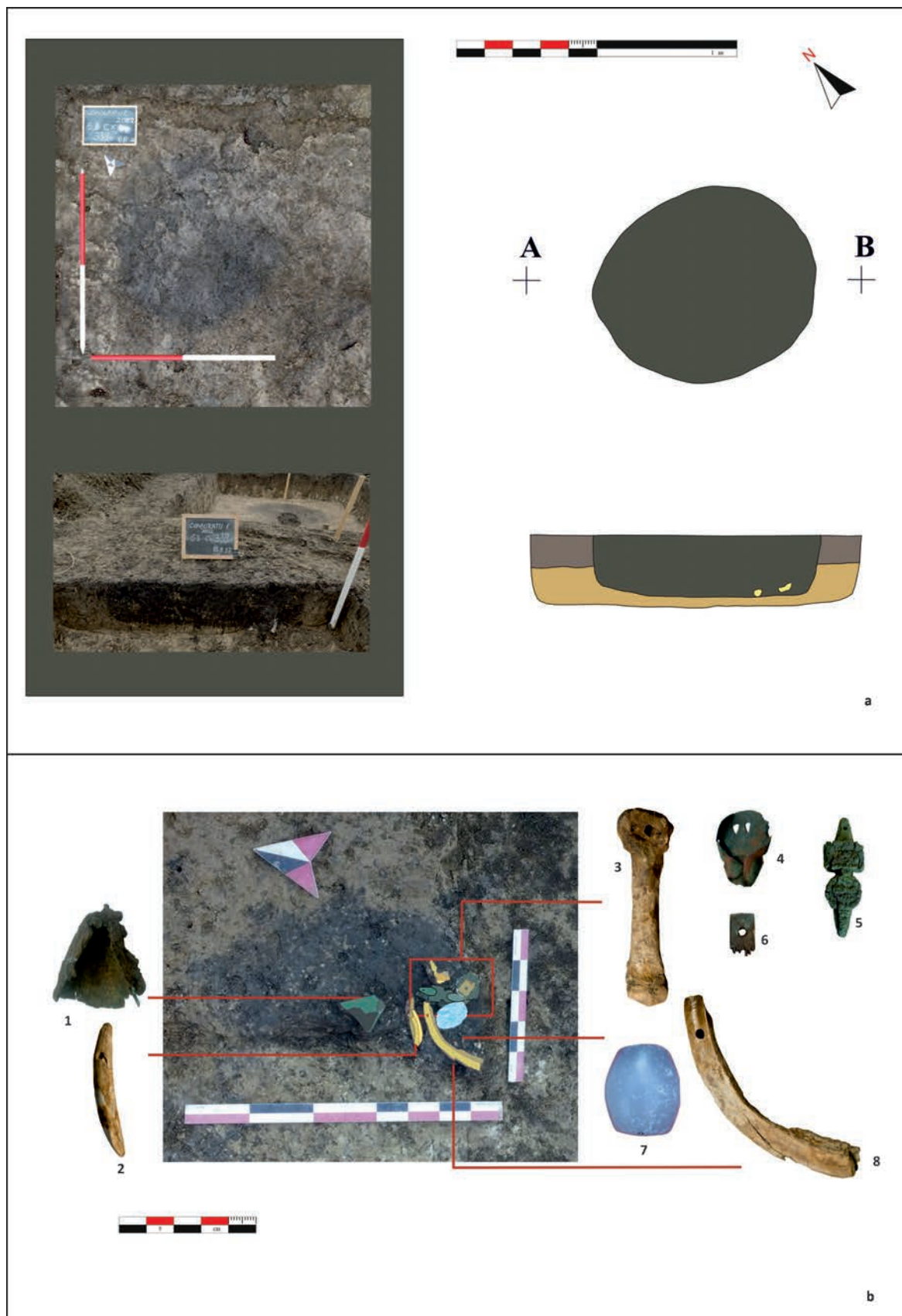

Planșa XVII. Conduratu 1. a) Complexul 1000, grund și profil, fotografii și desene; b) împletitură din nuiele descoperită pe fundul complexului.

Plate XVII. Conduratu 1. a) Complex 1000: floor plan and profile, photos and drawings; b) Wattle structure discovered at the bottom of the complex.

Plansa XVIII. Conduratu 1. Repartiția gropilor în cadrul așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.
Plate XVIII. Conduratu 1. Distribution of pits within the Sântana de Mureș-Černjachov-type settlement.

Planșa XIX. Conduratu 1. a) Complexul 339, grund și profil, fotografie și desen; b) Complexul 339, nivelul depunerii de obiecte, împreună cu fotografii detaliate ale fiecărui obiect.

Plate XIX. Conduratu 1. a) Complex 339: floor plan and profile, photograph and drawing; b) Complex 339: level of object deposition with detailed photographs of each object.

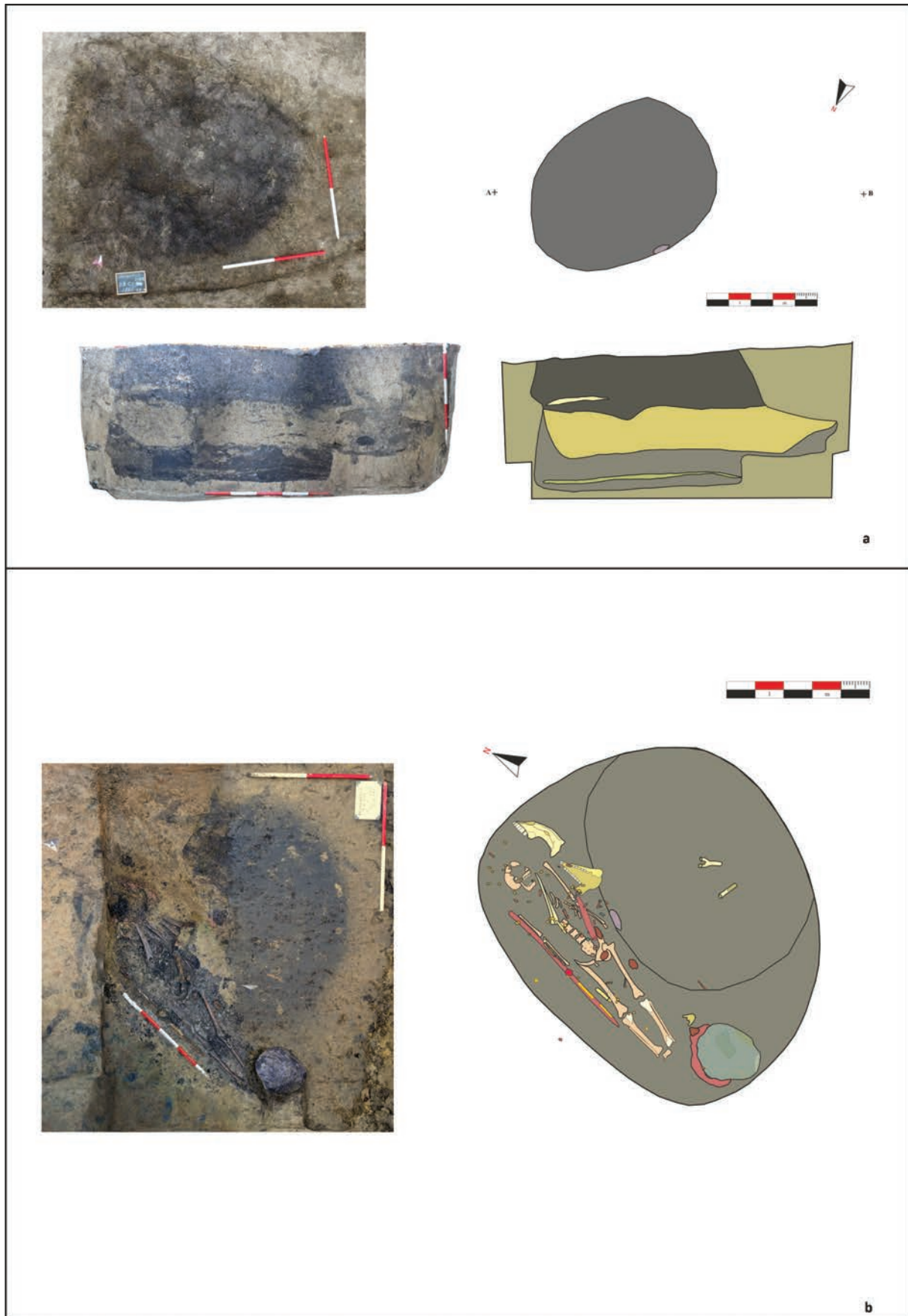

Planșa XX. Conduratu 1. Repartiția mormintelor așezării de tip Sântana de Mureș-Cerneahov.
Plate XX. Conduratu 1. Distribution of graves within the Sântana de Mureș-Cerneahov-type settlement.

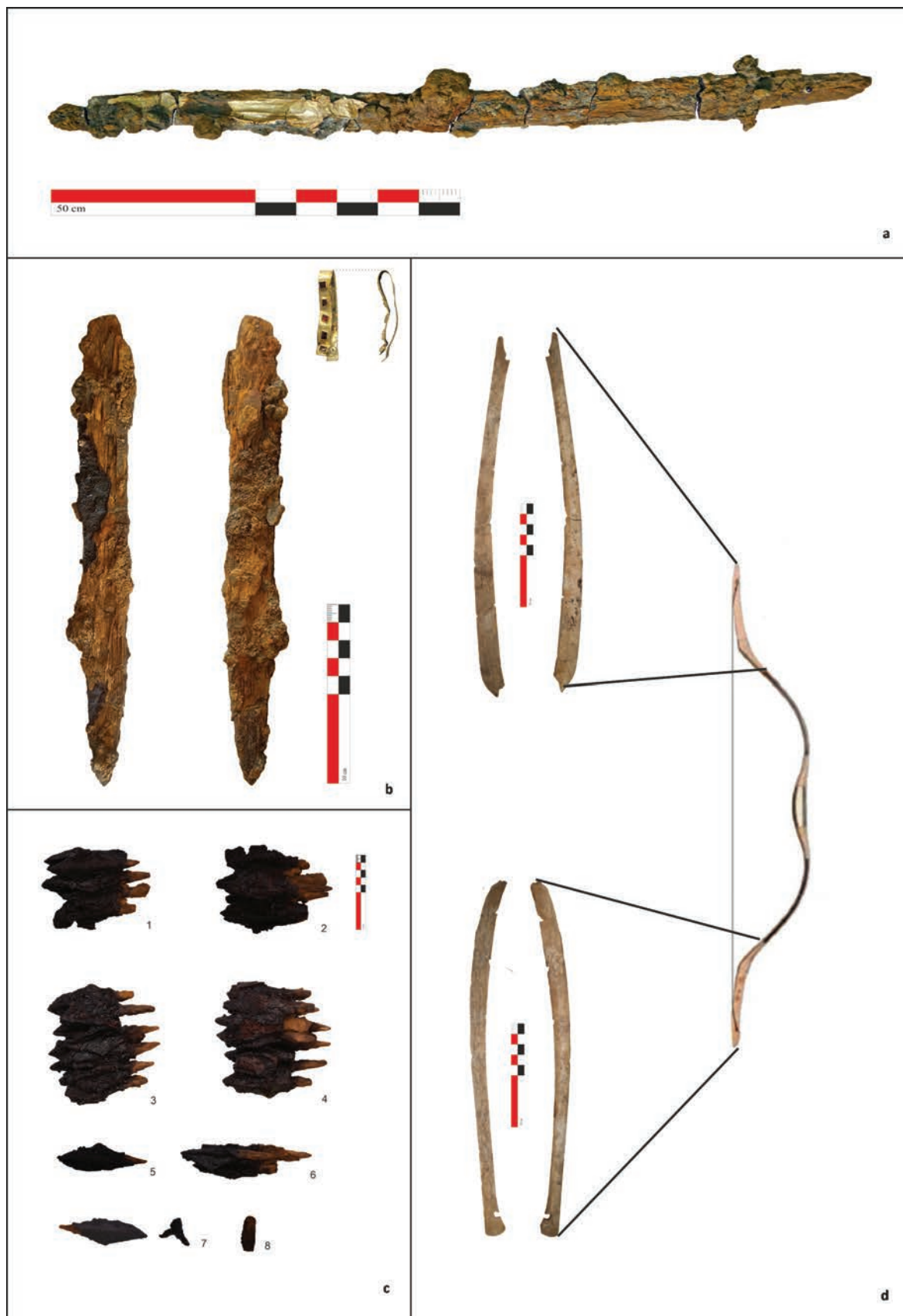
Planșa XXI. Conduratu 1. a) Complexul 59, grund și profil, fotografie și desen; b) Complexul 59, nivelul scheletului, fotografii și desen, împreună cu inventarul mormântului.

Plate XXI. Conduratu 1. a) Complex 59: floor plan and profile, photograph and drawing; b) Complex 59: skeleton level, photos and drawing, along with the grave goods.

Planșa XXII. Conduratu 1. Complexul 191, grund și profil, fotografie și desen; b) Complexul 191, nivelul scheletului, fotografii și desen.

Plate XXII. Conduratu 1. Complex 191: a) floor plan and profile, photograph and drawing; b) skeleton level, photos and drawing.

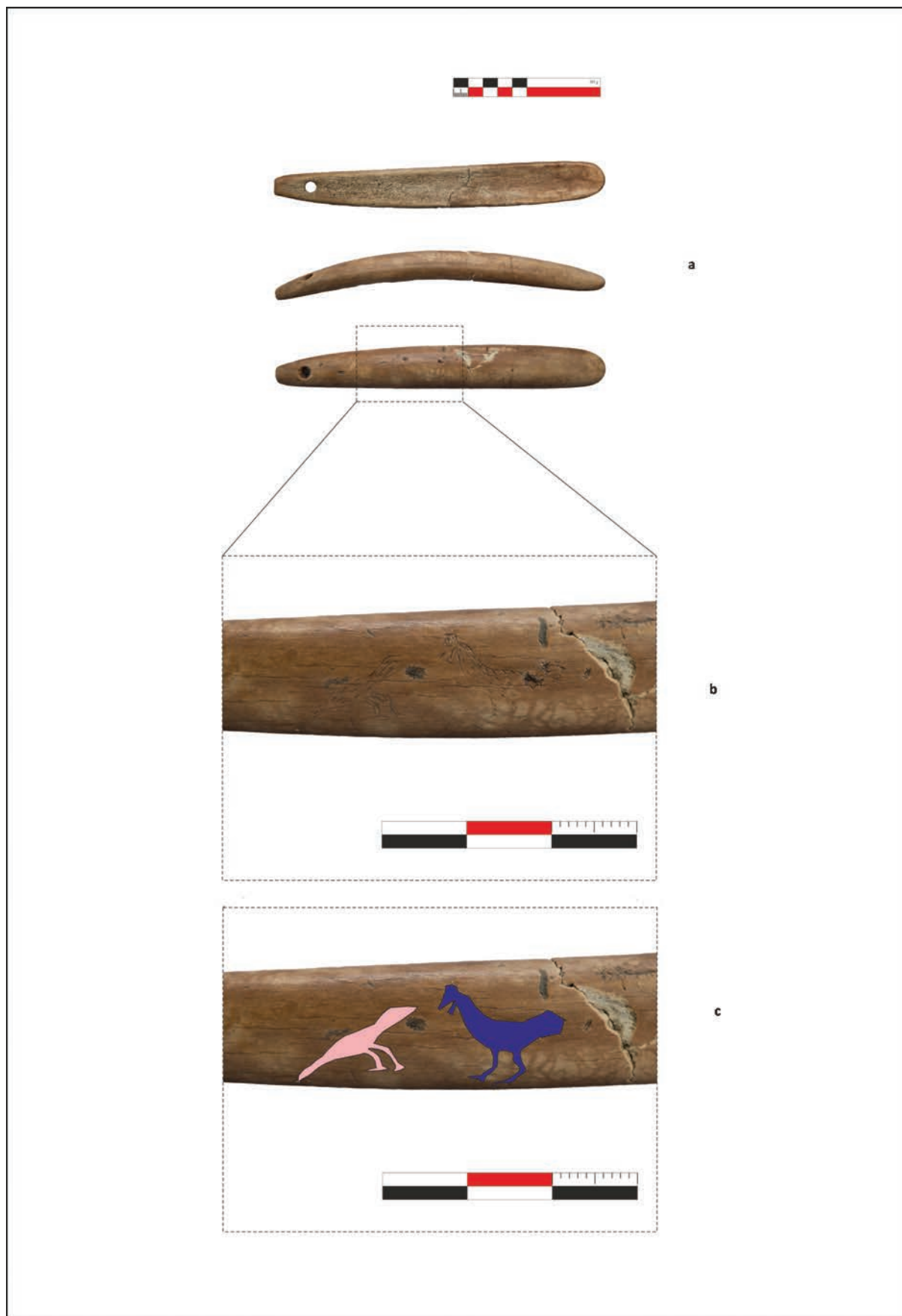
Planșa XXIII. Conduratu 1. Complexul 191. Arme: a) spadă cu teacă aurită; b) pumnal cu defenșă aurită; c) mănunchiuri de săgeți; d) întăritoarele de arc din os.

Plate XXIII. Conduratu 1. Complex 191. Weapons: a) Sword with gilded scabbard; b) Dagger with gilded defense; c) Bundles of arrows; d) Bow reinforcements made of bone.

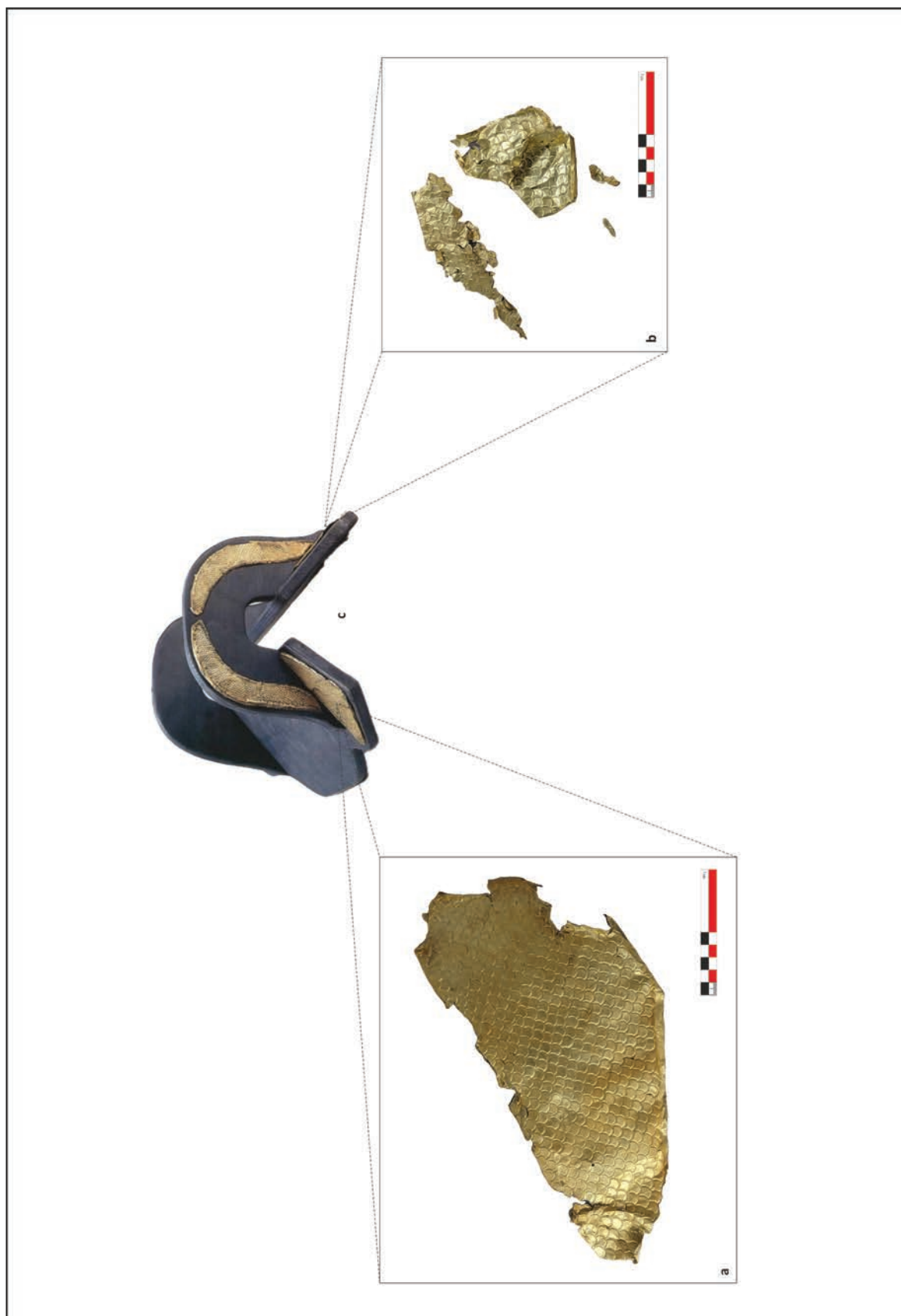
Planșa XXIV. Conduratu 1. Complexul 191: cazanul de bronz.

Plate XXIV. Conduratu 1. Complex 191: the bronze cauldron.

Planșa XXV. Conduratu 1. Complexul 191: a) Pandativ; b) detaliu desen cu două păsări; c) desenul retrasat.

Plate XXV. Conduratu 1. Complex 191: a) Pendant; b) Detail of a drawing with two birds; c) Redrawn illustration.

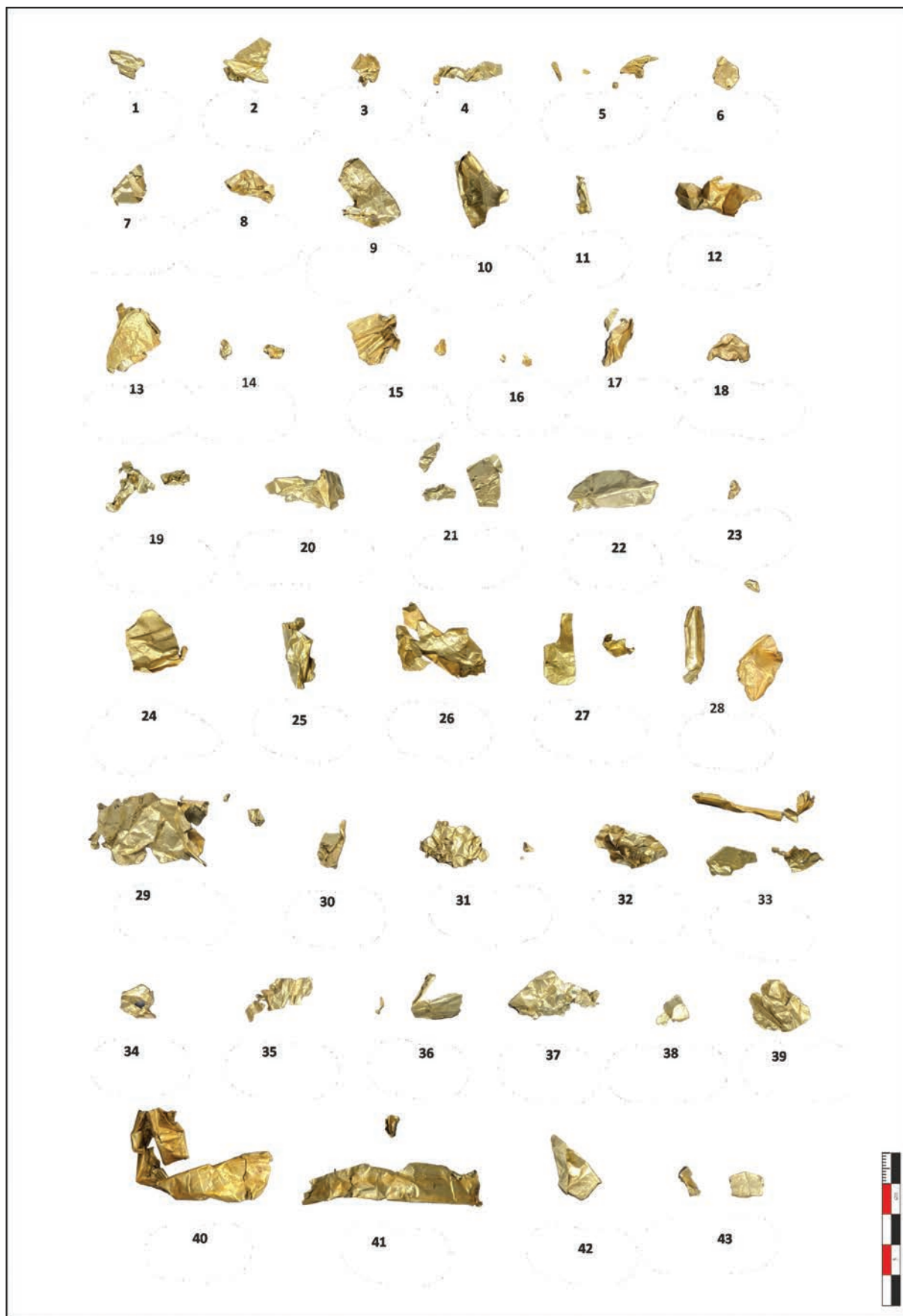
Planșa XXVI. Conduratu 1. Complexul 191. Foițe aurite decorate cu solzișori care împodobeau șaua (a-b), împreună cu reconstituirea unei șei hunice descoperite în Galia (c).

Plate XXVI. Conduratu 1. Complex 191: Gilded foils decorated with scale motifs, originally adorning the saddle (a, b) together with the reconstruction of a Hunnic saddle discovered in Gaul (c).

Planșa XXVII. Conduratu 1. Complexul 191. Piese de harnașament.

Plate XXVII. Conduratu 1. Complex 191: Harness pieces.

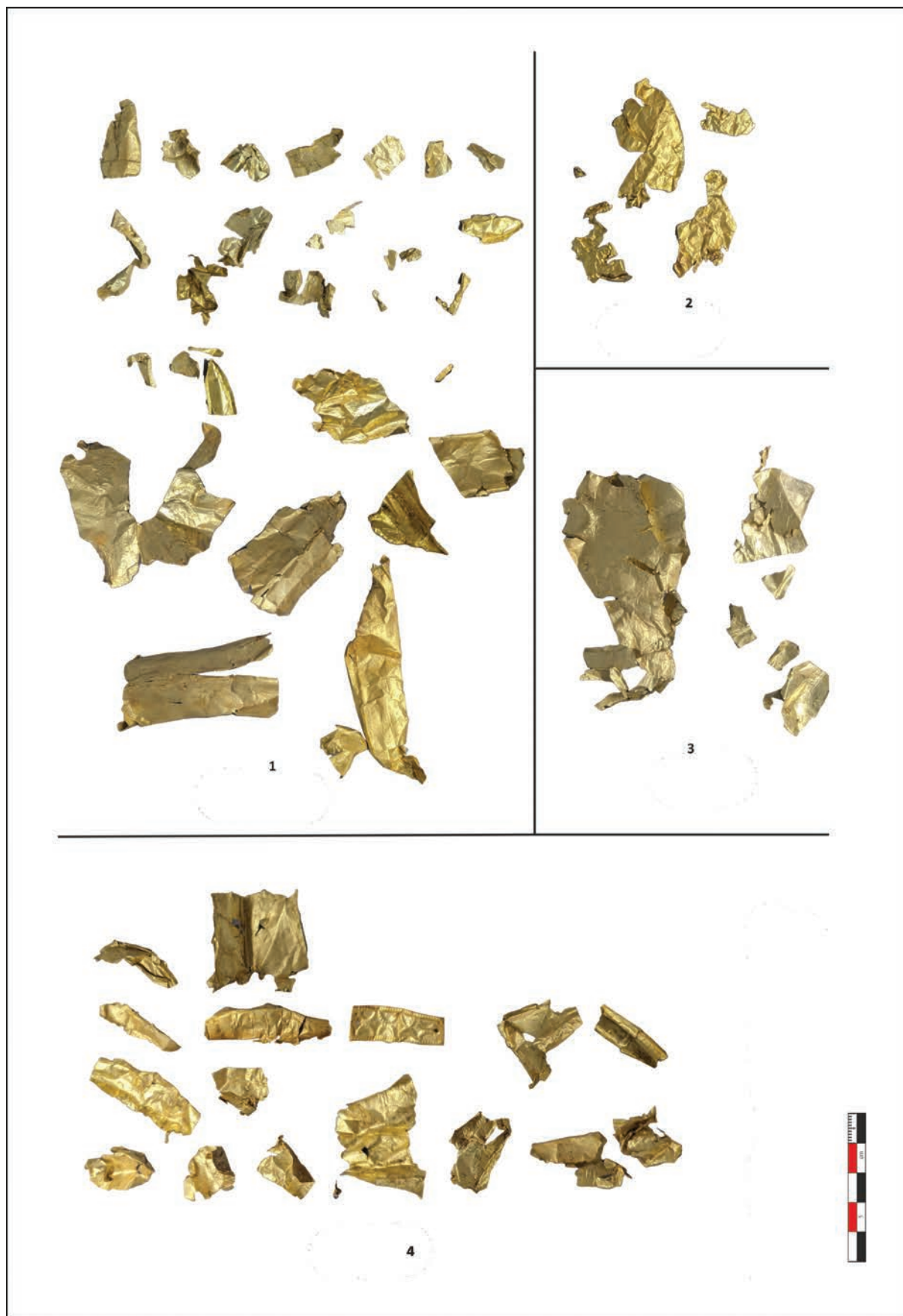
Planșa XXVIII. Conduratu 1. Complexul 191. Diverse foițe de aur, în curs de restaurare.

Plate XXVIII. Conduratu 1. Complex 191: Various gold foils, under restoration.

Planșa XXIX. Conduratu 1. Complexul 191. Diverse foițe de aur, în curs de restaurare.

Plate XXIX. Conduratu 1. Complex 191: Various gold foils, under restoration.

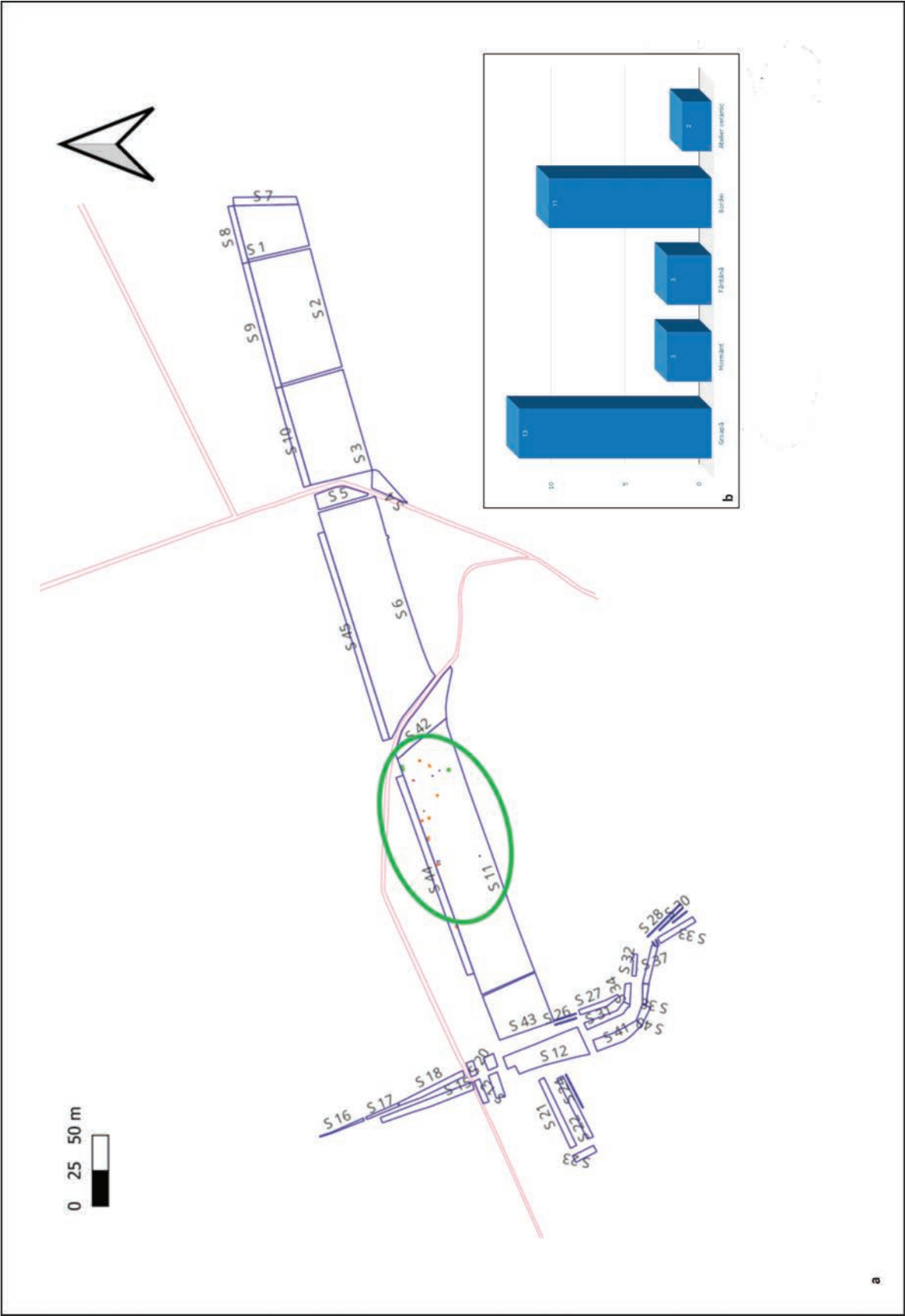
Planșa XXX. Conduratu 1. Complexul 191. Diverse foițe de aur, în curs de restaurare.

Plate XXX. Conduratu 1. Complex 191: Various gold foils, under restoration.

Planșa XXXI. Conduratu 1. Propunere de reconstituire 3D a mormântului/ Complexul 191 (© Silviu Iliuță).

Plate XXXI. Conduratu 1. A 3D reconstruction attempt of Grave/ Complex 191 (© Silviu Iliuță).

Planșa XXXII. Conduratu 1. a) Planul așezării din secolele XVI–XVII; b) grafic cu repartitia pe tipuri de complexe în așezarea din secolele XVI–XVII.
Plate XXXII. Conduratu 1. a) Plan of the 16th–17th century's settlement; b) Chart showing the distribution of feature types in the 16th–17th century's settlement.

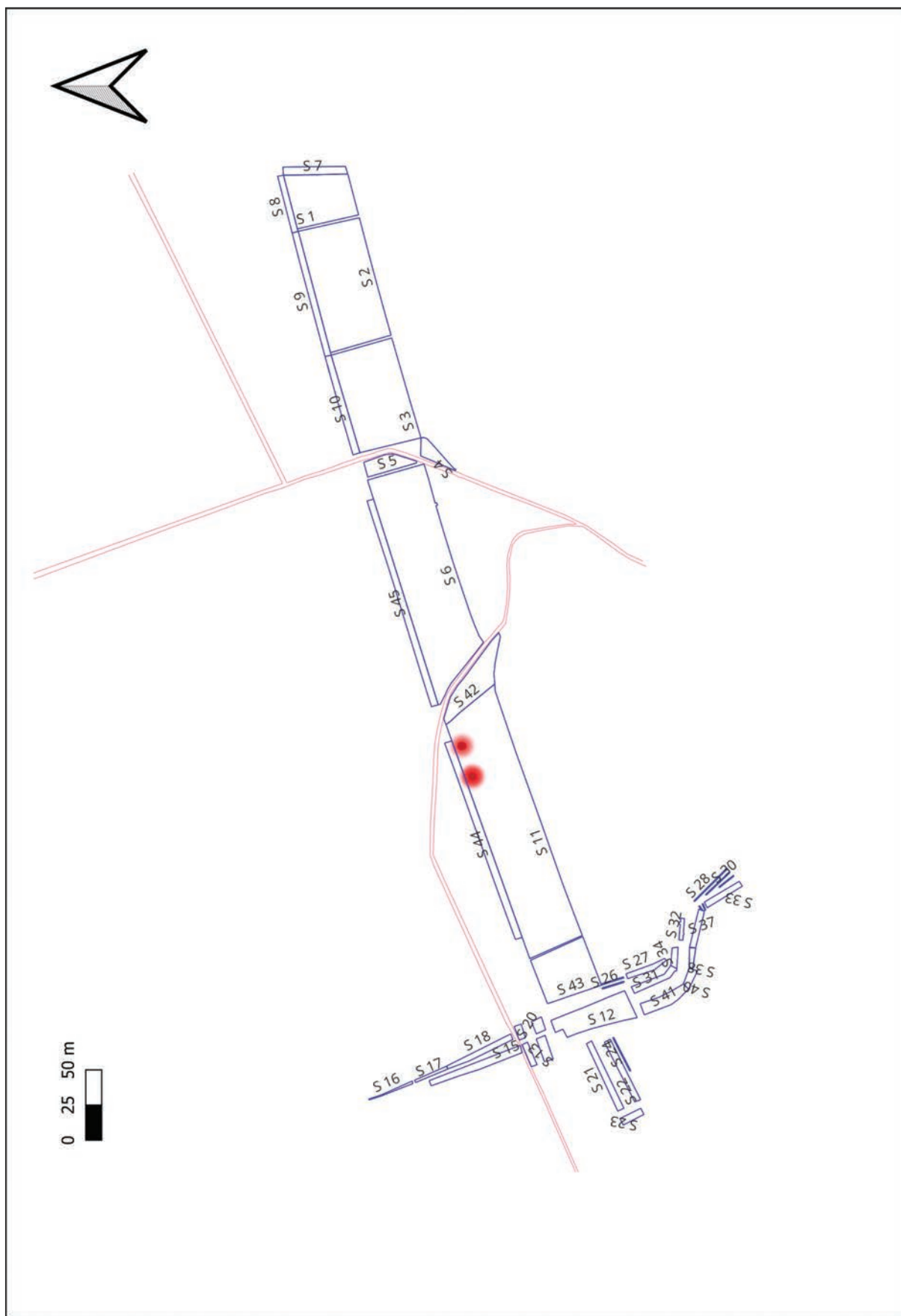
Planșa XXXIII. Conduratu 1. Repartiția locuințelor în cadrul așezării din secolele XVI–XVII.

Plate XXXIII. Conduratu 1. Distribution of dwellings within the 16th–17th century's settlement.

Planșa XXXIV. Conduratu 1. a) Complexele 1076 și 1226, grund și profile, fotografii și desene; b) Complexele 1268, 1269, 1270, care secționează complexul 1076.

Plate XXXIV. Conduratu 1. a) Complexes 1076 and 1226: floor plans and profiles, photographs and drawings; b) Complexes 1268, 1269, and 1270, intersecting Complex 1076.

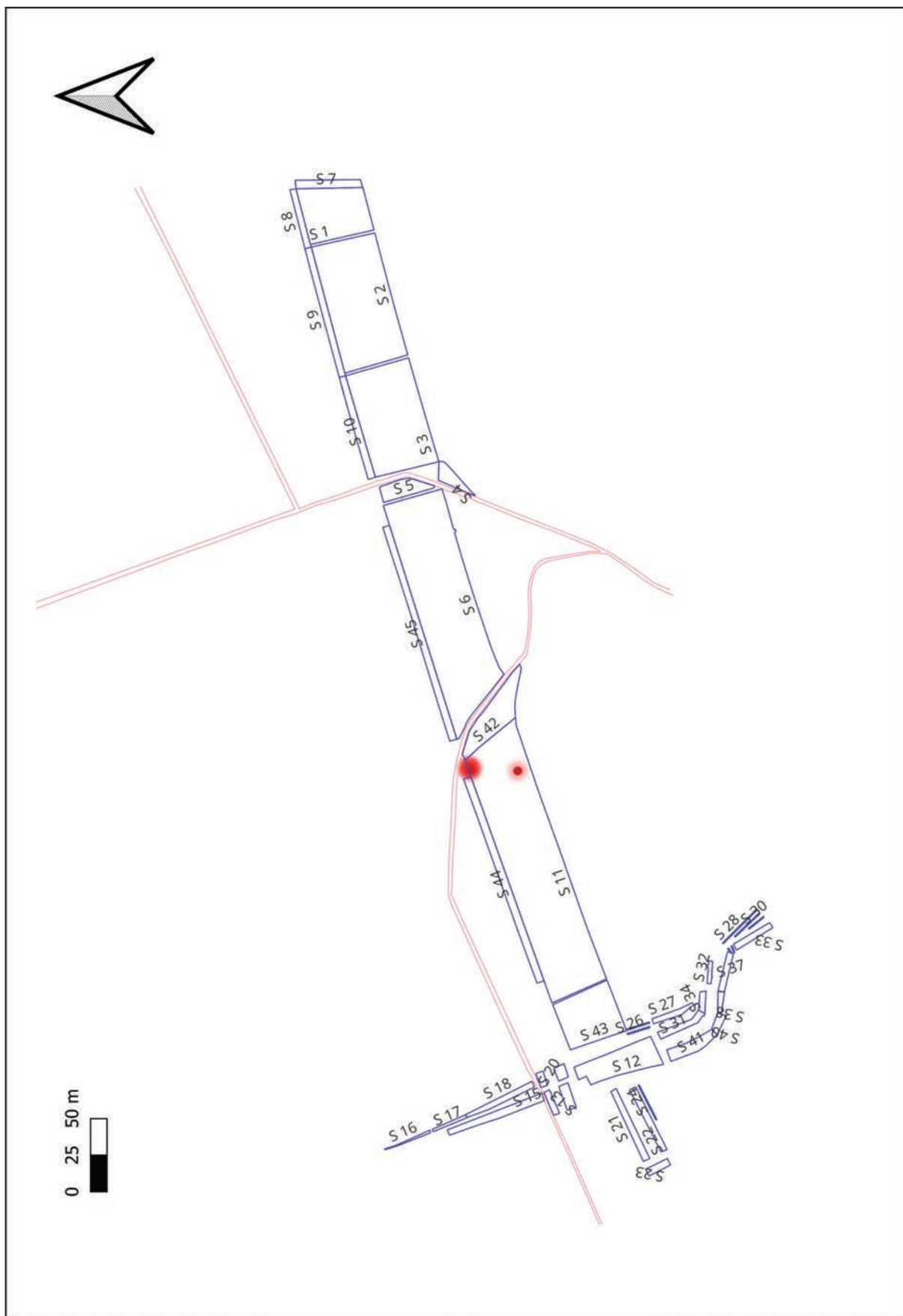
Planșa XXXV. Conduratu 1. Repartiția atelierelor în cadrul așezării din secolele XVI–XVII.

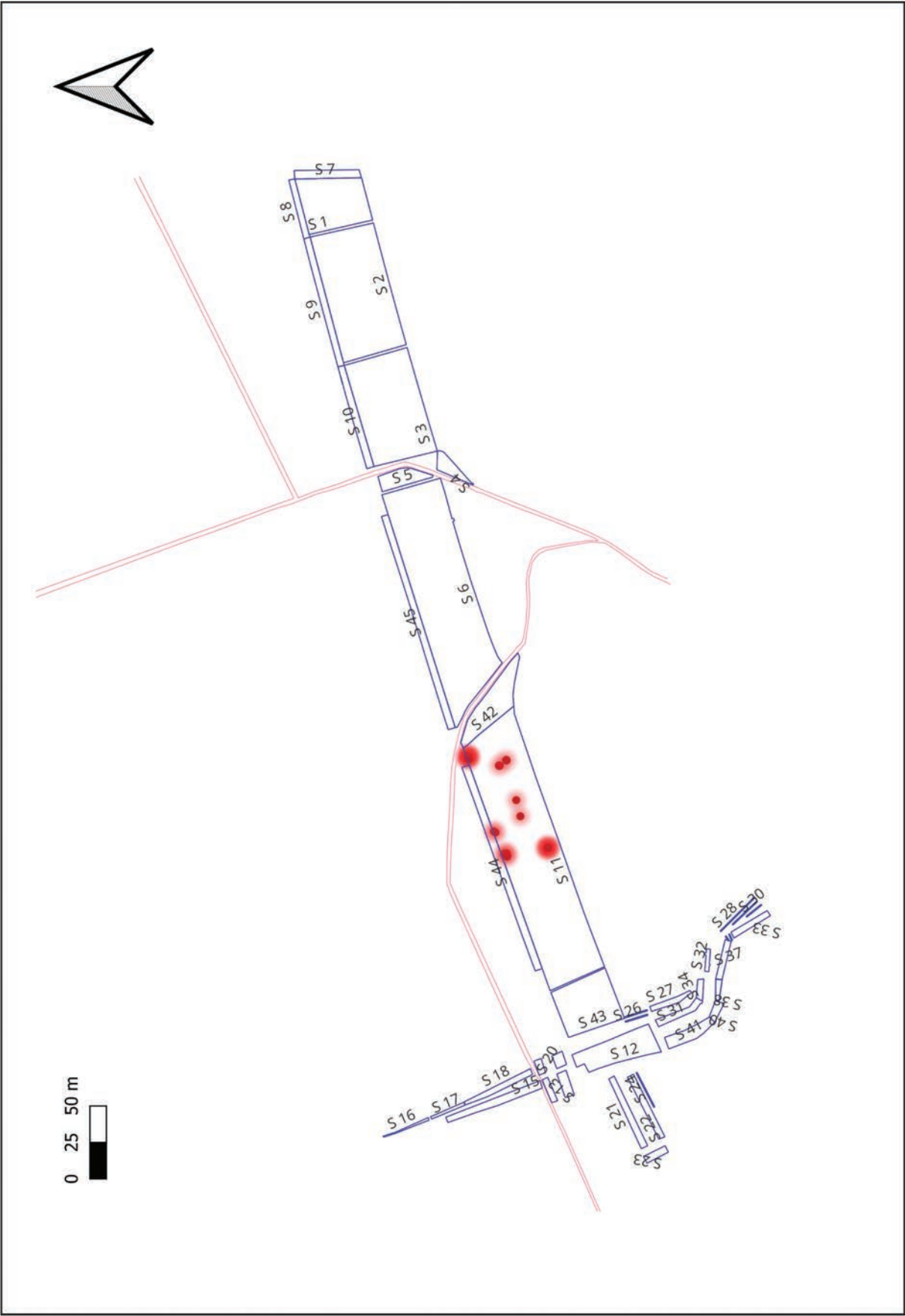
Plate XXXV. Conduratu 1. Distribution of workshops within the 16th–17th century's settlement.

Planșa XXXVI. Conduratu 1. Complexul 862, grund și profil, fotografii și desene.

Plate XXXVI. Conduratu 1. Complex 862: floor plan and profile, photographs and drawings.

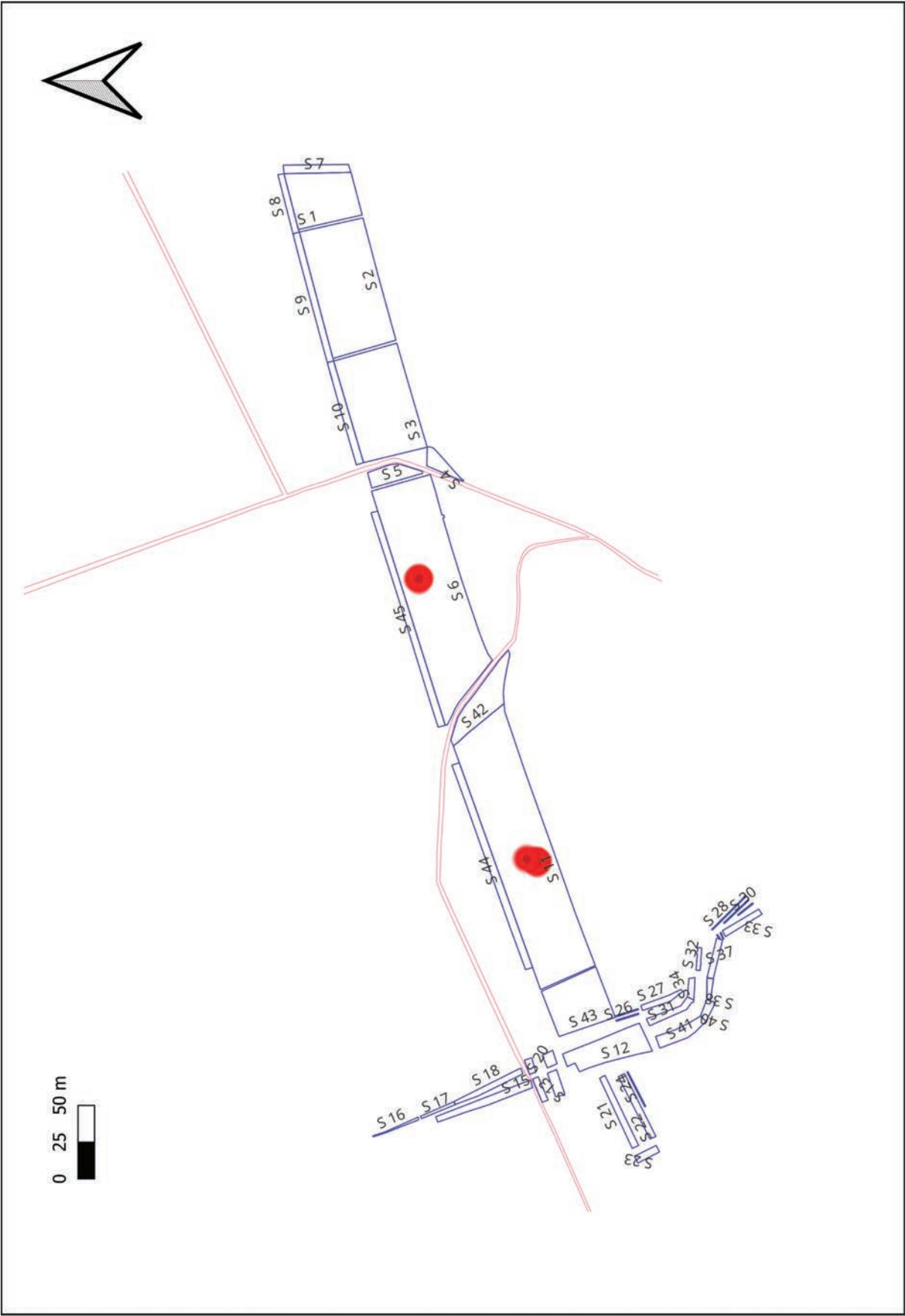

Planșa XXXVIII. Conduratu 1. Repartiția gropilor în așezarea din secolele XVI–XVII.
Plate XXXVIII. Conduratu 1. Distribution of pits within the 16th–17th century's settlement.

Planșa XXXIX. Conduratu 1. a) Complexul 1293, grund și profil, fotografie și desen; b) nivelul depunerilor împreună cu fotografiile ale cazanului și ale unui denar, Rudolf II-lea (1580–1589).

Plate XXXIX. Conduratu 1. a) Complex 1293: floor and profile, photograph and drawing; b) level of deposits including photographs of the cauldron and a dinar coin, Rudolf II (1580–1589).

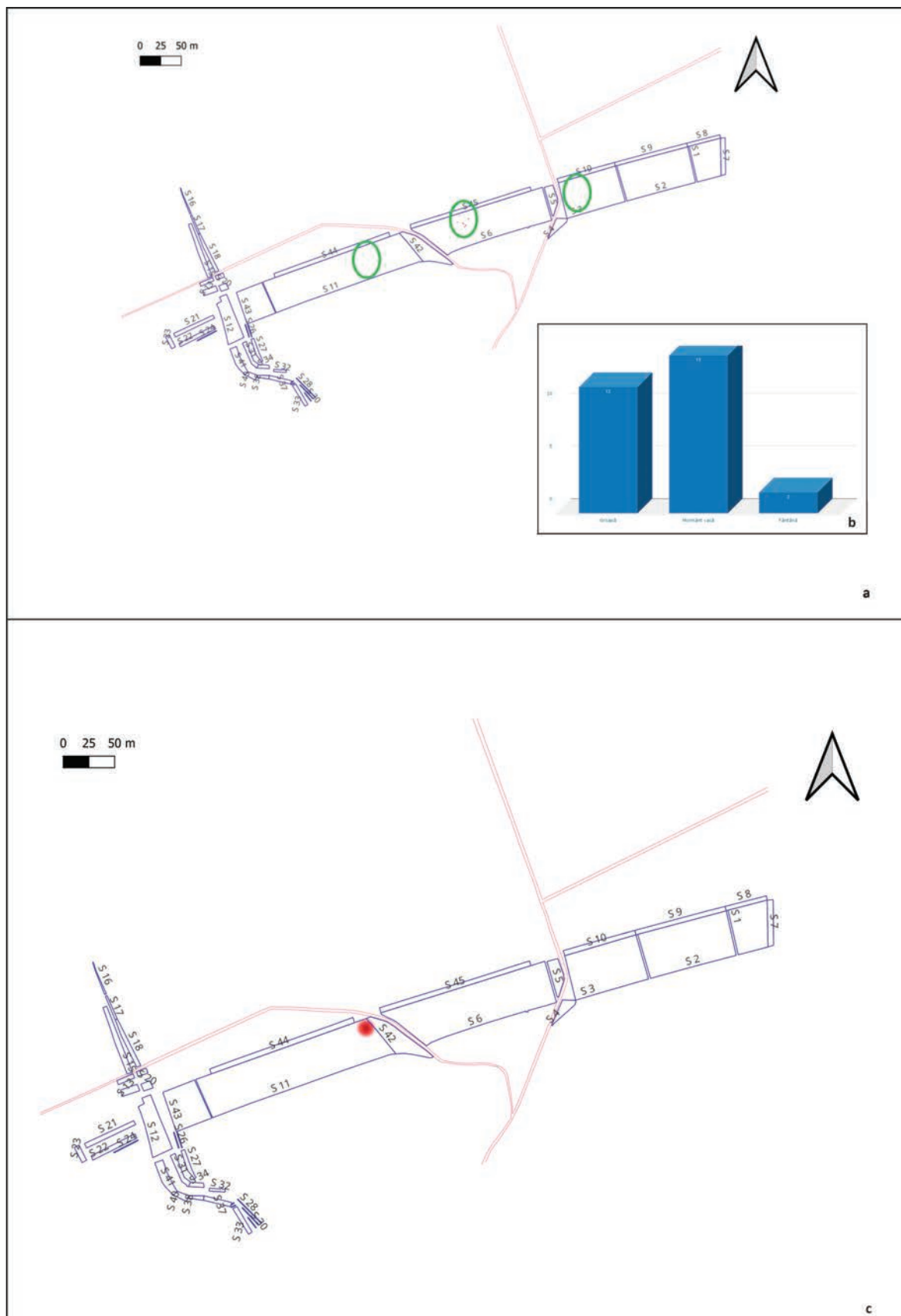
Planșa XL. Conduratu 1. Repartiția mormintelor așezării din secolele XVI–XVII.

Plate XL. Conduratu 1. Distribution of graves within the 16th–17th century's settlement.

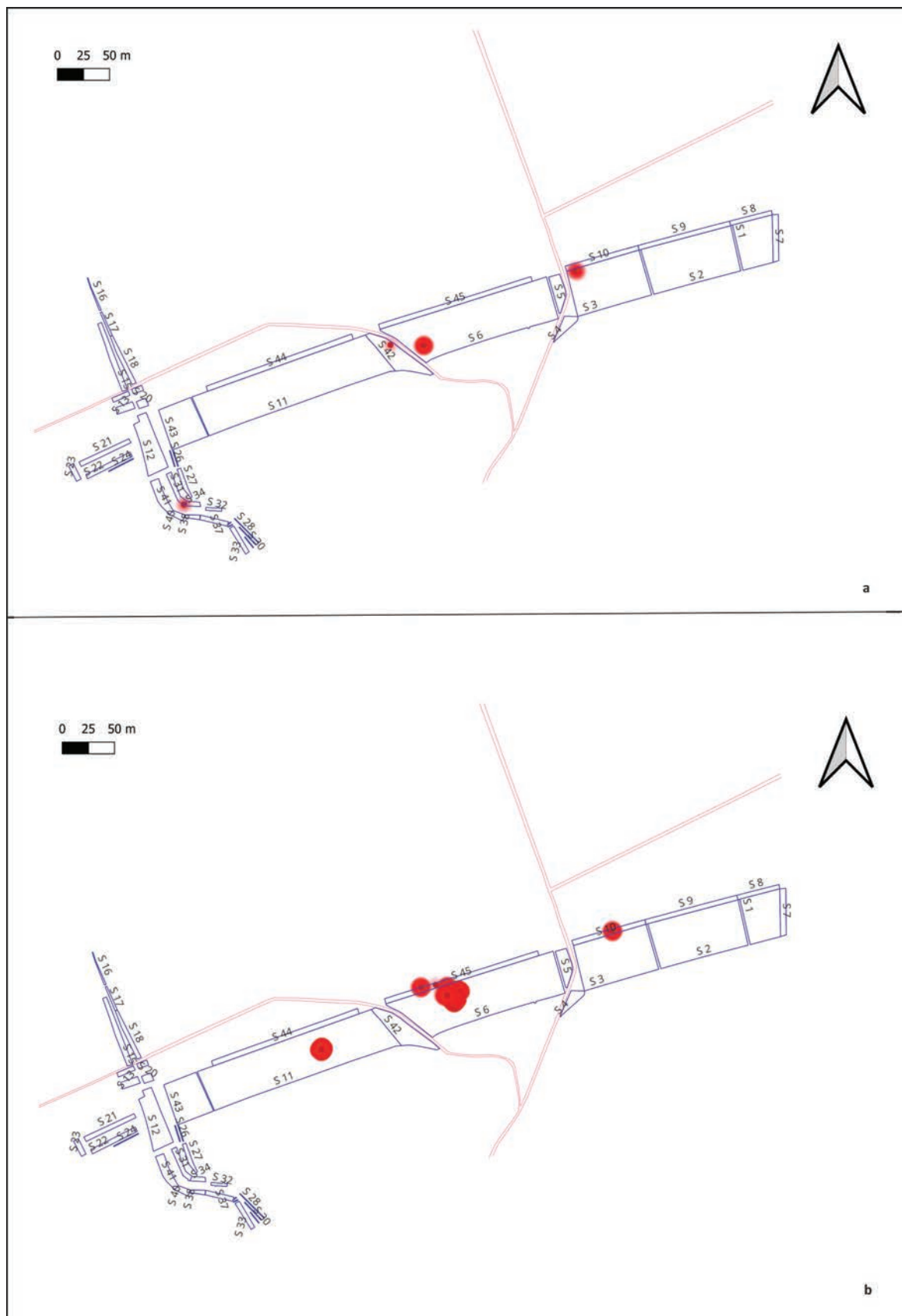
Planșa XLI. Conduratu 1. Complexul 1546, fotografie și desen.

Plate XLI. Conduratu 1. Complex 1546: photograph and drawing.

Planșa XLII. Conduratu 1. a) Planul așezării din secolele XIX–XX; b) grafic cu repartiția pe tipuri de complexe în așezarea din secolele XIX–XX; c) repartiția fântânilor în așezarea din secolele XIX–XX.

Plate XLII. Conduratu 1. a) Plan of the 19th–20th centuries settlement; b) graph showing the distribution by type of complexes in the settlement within the 19th–20th century; c) distribution of wells within the 19th–20th century's settlement.

Planșa XLIII. Conduratu 1. a) Repartiția gropilor în așezarea din secolele XIX–XX; b) repartiția „depunerilor”/„îngropărilor” de vaci în așezarea din secolele XIX–XX.

Plate XLIII. Conduratu 1. a) Distribution of pits within the 19th–20th century's settlement; b) distribution of cattle deposits within the 19th–20th century's settlement.

Legendă:

	steril, galben murdar		silex
	strat cafeniu		bronz
	umplutură cafeniu-negricioasă		fier
	piatră		os uman
	umplutură negricioasă		steril, galben cu carbonați
	ceramică		os animal
	sticlă		vălătuc
	cărbune		cenușă
	umplutură cenușiu negricioasă		podire
	umplutură brun-negricioasă		amprentă termică
	umplutură brun-cafenie		steril galben cu fier nativ
	umplutură cenușie		vegetal
	umplutură cafeniu-gălbui		crustă cuptor
	umplutură cenușiu-gălbui		arsură

ABREVIERI / ABRÉVIATIONS / ABBREVIATIONS

AAC – Acta Archaeologica Carpatica, Kraków
ACMI – Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, București
ACMIT – Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, Secțiunea pentru Transilvania, Cluj
ActaArchHung – Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest
ActaMM – Acta Moldaviae Meridionalis, Vaslui
ActaMN – Acta Musei Napocensis, Cluj
ActaMP – Acta Musei Porolissensis, Zalău
ActaMT – Acta Musei Tutovensis, Bârlad
AIGR – Anuarul Institutului Geologic al României, București
AJPA – American Journal of Physical Anthropology
Alt-Thüringen – Alt-Thüringen : Jahresschrift des Museums für Ur- und Frühgeschichte Thüringens
Aluta – Aluta. Revista Muzeului Național Secuiesc Sfântu Gheorghe
Anatolia Antiqua – Anatolia Antiqua. Revue internationale d'archéologie anatolienne. Institut Français d'Etudes anatoliennes d'Istanbul
Anatolica – Anatolica. The Netherlands Institute for the Near East in Leiden
AnB – Analele Banatului, Muzeul Banatului, Timișoara
AncNearEastSt – Ancient Near Eastern Studies, Leuven, Belgia
Angustia – Angustia. Arheologie, Etnografie, Sfântu Gheorghe
Anmed – Anmed. Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri, Antalya, Turcia
Antiquity – Antiquity. A Quarterly Review of Archaeology, University of York
AnUCraiova – Analele Universității din Craiova, Craiova (seria Istorie)
AO – Arhivele Olteniei
Apulum – Acta Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia
Archaeol Anthropol Sci – Archaeological and Anthropological Sciences
ArchBulg – Archaeologia Bulgarica, Sofia
ArchÉrt – Archaeológiai Értesítő, Budapest
ArchHung – Archaeologia Hungarica, Acta Archaeologica Musei Nationalis Hungarici, Budapest
Area – Area. Royal Geographical Society, London
Argesis – Argesis. Muzeul Județean Argeș. Pitești
ArhDIUkrajn – Arheologija i Danija Istorija Ukraini, Institut Arheologij NAN Ukrainj, Kijv
ArheologijaKiiv – Arheologija. Nacional'na akademija nauk Ukraini. Institut arheologii, Kiev
ArheologijaSSSR – Arheologija SSSR. Svod Archeologičeskih Istočnikov, Moscova
ArhMold – Arheologia Moldovei, Iași
ArhPrevMoldova – Arheologia Preventivă în Republica Moldova
BA – Biblioteca de Arheologie, București
BARIntSer – British Archaeological Reports. International Series, Oxford
BCH – Bulletin de Correspondance Hellénique, Athènes-Paris
BCMI – Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice
BerRGK – Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt am Main
BibIstroPontica-A – Biblioteca Istro-Pontica. Seria Arheologie, Tulcea
BibIMemAnt – Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, Piatra-Neamț
BibIThrac – Bibliotheca Thracologica, București
BMC – *Coins of the Roman Empire in the British Museum*, Londra; II, *Vespasian to Domitian*, 1930; IV, *Antoninus Pius to Commodus*, 1968; V, *Pertinax to Elagabalus*, 1950 (H. Mattingly)
BMI – Buletinul Monumentelor Istorice
BMJT – Buletinul Muzeului Județean Teleorman, Alexandria
BOR – Biserica Ortodoxă Română
BSA – British School at Athens, Athens
BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București
BSPF – Bulletin de la Société Préhistorique Française, Paris
BSSC – Buletinul Societății de Științe din Cluj
CA – Cercetări Arheologice. Muzeul Național de Istorie a României, București
Carpica – Carpica. Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău, Bacău

- CCA – Cronica Cercetărilor Arheologice din România, București
- CCDJ – Cultură și Civilizație la Dunărea de Jos, Călărași
- Cerclst – Cercetări Istorice, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași
- Cumidava – Cumidava. Culegere de studii și cercetări. Muzeul de Istorie Brașov
- Current Anthropology – Current Anthropology. University of California, Merced
- Dacia – Dacia (Nouvelle Série). Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Académie Roumaine. Institut d'archéologie « V. Pârvan », Bucarest
- Danubius – Danubius, Revista Muzeului de Istorie Galați
- DHA – Dialogues d'histoire ancienne, Institut des Sciences et Techniques de l'Antiquité
- DissArch – Dissertationes Archaeologicae. Eötvös Loránd University, Budapest
- Documenta Praehistorica – Documenta Praehistorica, University of Ljubljana, Faculty of Arts, Department of Archaeology, Ljubljana
- EphemNap – Ephemeris Napocensis. Academia Română, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca
- FolArchPoznan – Folia Praehistorica Posnaniensia, Instytut Archeologii, Poznań
- Germania – Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts, Frankfurt
- Hill¹ – P.V. Hill, *The dating and the arrangement of the undated coins of Rome, A.D. 98–148*, Londra, 1970
- Hill² – P.V. Hill, *The coinage of Septimius Severus and his family of the mint of Rome, A.D. 193–217*, Londra, 1964
- HOMO – HOMO. Journal of Comparative Human Biology, Stuttgart
- Howgego – C. J. Howgego, *Greek Imperial Countermarks. Studies in the provincial coinage of the Roman empire*, Londra, 1985
- Human Evolution – Human Evolution, International Institute for Humankind Studies and University of Florence
- IJO – International Journal of Osteoarchaeology
- Istros – Istros, Muzeul Brăilei, Brăila
- JAMÉ – A nyíregyházi Józsa András Múzeum Évkönyve
- JAnat – Journal of Anatomy
- JAS – Journal of Archaeological Science
- JDAI – Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
- JFS – Journal of Forensic Sciences
- JHE – Journal of Human Evolution
- JRA – Journal of Roman Archaeology
- JRGZM – Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz, Mainz
- JRS – The Journal of Roman Studies
- Klio – Klio. Beiträge zur Alten Geschichte, Berlin
- KST – T. C. Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, I. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara, Mayıs 1979 [Republic of Turkey, General Directorate of Ancient Monuments and Museums, first Turkish annual meeting for the results of excavations, Ankara, May 1979] (1979–2020).
- LRBC, I – *Late Roman Bronze Coinage A.D. 394–498*, Londra, 1965; I, *The Bronze Coinage of the House of Constantine A.D. 324–346* (P.V. Hill, J.P.C. Kent)
- LRCW – Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean. Archaeology and Archaeometry
- MAIASP – Materialy po Arheologii i Istorii Antičnogo i Srednevekovogo Pričernomor'ja (Материалы по Археологии и Истории Античного и Средневекового Причерноморья), Nižnevarovsk.
- Marisia – Marisia. Studii și materiale. Arheologie – Istorie – Etnografie, Târgu Mureș
- MCA – Materiale și Cercetări Arheologice, București
- MemAnt – Memoria Antiquitatis, Piatra Neamț
- MHÁS – Magyarország honfoglalás kori és kora Árpád-kori sírleletei, Miskolc–Budapest–Szeged–Szombathely
- Mousaios – Mousaios. Buletinul Științific al Muzeului Județean Buzău
- MPR – I. Barnea, Les monuments paléochrétiens de Roumanie, Sussidi allo studio delle antichità cristiane pubblicati per cura del Pontificio Istituto di archeologia Cristiana 6, Città del Vaticano, 1977
- Musaica – Musaica Archaeologica, Univerzita Komenského v Bratislave, Bratislava
- Olba – Mersin University Publications of the Research Center of Cilician Archaeology, Mersin, Turkey
- Oltenia – Oltenia. Studii și Comunicări, Craiova
- Pallas – Pallas. Revue d'Etudes Antiques, Toulouse
- PATABS – *Production and Trade of Amphorae in the Black Sea*
- PBF – Prähistorische Bronzefunde, Münster
- Peuce – Peuce. Studii și cercetări de istorie și arheologie, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale, Tulcea
- Pontica – Pontica. Studii și materiale de istorie, arheologie și muzeografie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

- PZ – Prähistorische Zeitschrift, Berlin-Mainz
- Quaternary International – Quaternary International. The Journal of the International Union for Quaternary Research
- RAASI – Revista de Arheologie, Antropologie și Studii Interdisciplinare, Institutul de Cercetări Bioarheologice și Etnoculturale, Republica Moldova
- Radiocarbon – An International Journal of Cosmogenic Isotope Research, Cambridge
- RAN – Revue archéologique de Narbonnaise, Montpellier
- RCRF – Rei Cretariae Romanae Fautorum
- Recueil – W.H. Waddington, E. Babelon, Th. Reinach, *Recueil général des monnaies grecques d'Asie Mineure*, I-IV, Paris, 1904–1912
- RevArh – Revista Arheologică, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău
- RevMuz – Revista Muzeelor, București
- RGZM – Römisch-Germanisches Zentralmuseums Mainz, Mainz
- RIC – *The Roman Imperial Coinage*, Londra. II, *Vespasian to Hadrian*, 1926; III, *Antoninus Pius to Commodus*, 1930; IV.1, *Pertinax to Geta*, 1968 (H. Mattingly, E.A. Sydenham); IV.2, *Macrinus to Pupienus*, 1938; IV.3, *Gordian III – Uranius Antoninus*, 1949 (H. Mattingly, E.A. Sydenham, C.H.V. Sutherland); VII, *Constantine and Licinius A.D. 313–337*, 1966 (P.M. Bruun)
- RIC, II².1 – I.A. Carradice, T.V. Buttrey, *The Roman Imperial Coinage*, II.1, *Vespasian to Domitian*, Londra, 2007 (ediția a II-a, revizuită)
- RossArch – Rossijskaya Arheologiya. Institut arheologii Rossijskoj akademii nauk, Moskva
- RPC III – M. Amandry, A. Burnett, J. Mairat, *Roman Provincial Coinage*, III, *From Nerva to Hadrian (AD 96–138)*, Londra / Paris, 2015; versiune online https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=3
- RPC IV.1 – V. Heuchert, *Roman Provincial Coinage*, IV.1, *From Antoninus Pius to Commodus (AD 138–192): Cyrenaica to Bithynia-Pontus*, online (2005); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=4
- RPC V.3 – A. Burnett et alii, *Roman Provincial Coinage*, V.3, *From Pertinax to Macrinus (AD 193–218): Lycia-Pamphylia to Egypt*, online (2024); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=10
- RPC VI – D. Calomino, A. Burnett, *Roman Provincial Coinage*, VI, *From Elagabalus to Maximinus Thrax (AD 218–238)*, online (2017, 2022); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=11
- RPC VII.2 – J. Mairat, M.S. Butcher et alii, *Roman Provincial Coinage*, VII.2, *From Gordian I to Gordian III (AD 238–244): all provinces except Asia*, Londra / Paris, 2022; versiune online https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=14
- RPC VIII – J. Mairat et alii, *Roman Provincial Coinage*, VIII, *Philip I (AD 244–249)*, online (2020); https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/search/browse?volume_id=15
- SA – Sovetskaja Arheologija, Akademija Nauk SSSR, Institut Arheologii, Moskva
- SAA – Studia Antiqua et Archaeologica, Iași
- SCIV(A) – Studii și Cercetări de Istorie Veche (și Arheologie), București
- SCN – Studii și Cercetări de Numismatică, București
- SEAT – Studien zur Eisenzeitlichen Archäologie Thrakiens, Rahden/Westphalia
- Simpozion Chișinău 2004 – *Simpozion de numismatică organizat cu ocazia comemorării Sfântului Ștefan cel Mare, Domn al Moldovei (1504–2004)*, Chișinău, 29 septembrie – 2 octombrie 2004. *Comunicări, studii și note*, București, 2007.
- ŚląskieSprawArch – Śląskie Sprawozdania Archeologiczne, Wrocław, Polonia
- SMMIM – Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară, București
- SNG-ANS, *Macedonia I – Sylloge Nummorum Graecorum. The Collection of the American Numismatic Society, Part 7, Macedonia I: Cities, Thracio-Macedonian tribes, Paeonian kings*, New York, 1987
- SNGCop 5 – *Sylloge Nummorum Graecorum. The Royal Collection of Coins and Medals, Danish Royal National Museum*, Copenhaga, 1942–1969 (serie reeditată); V, *Ionia, Caria and Lydia*, West Milford, 1982
- SP – Studii de Preistorie, București
- SprawArch – Sprawozdania Archeologiczne, Warsaw
- StArchBrno – Studia Archaeologica Brunensia, Masaryk University, Brno
- Starinar – Starinar. Arheološki institut Beograd
- StComPitești – Studii și Comunicări, Seria Istorie, Muzeul Județean Argeș, Pitești
- StMatTârguMureș – Studii și Materiale, Târgu Mureș
- StratumPlus – Stratum Plus, Școala Superioară de Antropologie, Chișinău, St Petersburg, București
- Studia Hercynia – Studia Hercynia. Journal of the Institut of Classical Archaeology, Univerzita Karlova, Cehia
- Studia Praehistorica – National Archaeological Institute with Museum of the Bulgarian Academy of Sciences
- Syria – Syria. Archéologie, art et histoire. Institut Français du Proche-Orient
- Terra Sebus – Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis, Anuarul Muzeului Municipal „Ioan Raica”, Sebeș
- Th-D – Thraco-Dacica, București

Transylvanian Review – Transylvanian Review. Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca

Tyrageia – Tyrageia. Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei, Chișinău

UPA – Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie, Bonn

VAH – Varia Archaeologica Hungarica V. Redigit Csanád Bálint. Publicationes Instituti Archaeologici Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest

Valachica – Valachica. Studii și cercetări de istorie și istoria culturii, Complexul Muzeal Național Curtea Domnească Târgoviște

Varia Anatolica – Varia Anatolica. L'Institut Français d'Études Anatoliennes, Istanbul

Vărbănov I – I. Vărbănov, *Greek imperial coins and their values (the local coinage of the Roman Empire)*, I, Dacia, Moesia Superior, Moesia Inferior, Burgas, 2005

Vărbănov II – I. Vărbănov, *Greek imperial coins*, II, Thrace (from Abdera to Pautalia), Burgas, 2005

WorldA – World Archaeology

ZAM – Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters, Bonn

Ziridava – Ziridava. Studia Archaeologica, Arad